

SAMOTA

Divadelní hra o třech jednáních

Prádno roku 1907

Poprvé provedeno na Národním divadle v Praze dne 1. března 1908

---

*Práce provedena vybráno jest „Máji“, spolku českých
spisovatelů bellatristů*

GUSTAVU SCHMORANZOVI
A JAROSLAVU KVAPILOVI

přátelsky připsuje

A. J.

OSOBY :

MUDr. VÁCLAV VEJR.

ÁDA, jeho žena.

BARBORA, jeho matka.

VOJTĚCH ČEPELKA, profesor, jeho strýc.

JUC. PETR VÍT.

VERUNKA, jeho sestra.

HELENA TORALOVÁ, jeho teta.

MRÁČKOVÁ, řeznice.

TONIČKA, její dcera.

KARLA, její neť.

ŠRÁMEK, nadporučík u ostrostřelců.

WILHELM SCHLUMS, zámecký revident.

JARO LABUŤKA.

HONCKA.

Mistr, mistrová, první, druhé děvče a jiní výletníci.

Děj na Vejrově samotě a v lese u myslivny.

JEDNÁNÍ PRVÉ.

Na Vejrově samotě. V pozadí od leva do prava nízký, krajinový plot s brankou bez vratní. Za plotem stezník, za ním běh porostlý lipou, buky a břízami. Před plotem na levo ovocný sad asi do polovice prostory. V pravo, v druhé polovici trávník. V něm obílený výstupek (přístavek) hlavního stavení, z něhož viděti jenom zadní část bez oken, tvořící s výstupkem pravý úhel. Mezi touto zadní částí hlavního stavení a roubenou kolnou křovím dost zakrytou vrátka vedoucí do nádvoří statku. Výstupek je roubený, pod šindelovou střechem a má dvěře do předu prostory. V nevelkých, otevřených oknech kvetoucí fialy a měsíčné růže. Opodál dveří stará, košatá hruška, pod ní lavička. Za přístavkem, nad jeho střechem, viděti koše jabloní.

Červencové odpoledne.

Výstup I.

ÁDA, VEJROVÁ.

ÁDA (*sedí pod hruškou, čte, zadívá se do sadu, opět se chopí knihy*).

VEJROVÁ (*vyjde vrátky ze statku*). To se to čte, Adélko, nikdo vám dnes nehřmotí, takový ticho.

ÁDA. Opravdu, stavení jakoby vymřelo.

VEJROVÁ. Ale na poli! Tam je shon a hemžení. Ráda bych, aby za odpoledne svázali. Pro jistotu. (*Postoupivši hledí po nebi.*) Kdo pak ví; je tak dusno, až mrtvo. Ale vy dnes tuze čtete, Adélko.

ÁDA. Však už mne to unavuje. (*Zlehka zívne.*) Ale co dělat.

VEJROVÁ. Věřím; porád ležet v knihách taky omrzí.

No, ale až se kolem vás bude batolit maličký pou-
pátko –

ÁDA (*v bezděčném odporu*). Ach ne, to ne.

VEJVAROVÁ (*žasnouc*). Ale Adélko –

ÁDA. Ne, netoužím po dětech.

VEJROVÁ (*kdravě, ať shovívavým tónem*). Takhle nemluvte. Čím víc pámbů dětí dává, tím víc požehnává, a pamatujte, že jich pro smrt nidá není dost. Tadykle Hanuška veusi, sedum jich měla, a když jí, teď rok, umřelo nejmladší, jak vyváděla!

(Hudba z pozadí na levo.

Pochod se ozve, zábhy však zanikne.)

ÁDA (*netečně poslouchajíc*). Co je to –

VEJROVÁ. Ten výlet z města, tadyk (*ukazuje na pravo do pozadí*) do lesa za myslivnu. Teď se nám to tadyk začne trousit.

ÁDA. Průvod jde přec vozovou cestou –

VEJROVÁ. To jde; ale kdo zmešká, nebo kdo si bude chtít nadejít, půjde tudy. Kolem naší samoty je blíž a ne tak na slunci. A jak, Adélko, nebude vám to líto, nechtěla byste se taky podívat?

ÁDA (*rozhodně*). Ach, co tam! (*S nechutí.*) Takové zábavy! Tam bych se jen nudila.

VEJROVÁ. Však jen kdyby tu byl Václau.

ÁDA (*mlčky zavírá knihu, pak*). Také bych nešla.

VEJROVÁ (*překvapeně na ni pohlédne, pak majíc se k odchodu mluví jako prve ochotně a laskavě*). No tak já uchystám svačni na pole a vám kafičko.

ÁDA. Ne, maminko, počkám až strýček přijde z lesa.

VEJROVÁ. To byste se, holečku, načekala. Bratr je takový lesní tulák, on by v lese trávil. To hned už když studýroval a i pak, když už byl profesorem, jak přijel na vácace, jen se ve stavení vohlíd a hned do lesa. To Václau už nebyl takový lesní muž, ten zas radši doma při hospodářství. Holečku zlatý, ten se o vácacích dycky nadál, nejhlaujnějc o žních. Pole má rád.

ÁDA (*dost chladně*). Ano, o polích div neblouzní. Takhle kdyby měl hodný dvůr, nechal by, myslím, i mediciny i Prahy.

VEJROVÁ (*potěšena*). Vidte, vidte. Von má pole tuze rád. To když bylo nejhůř, eště když studýroval, když jsme museli vypůčovat v městě ze záložny – bože, co jsem se nanosila másla a smetany panu Vedraloj, jako panu pokladníkovej, aby počkali, když von pokladník hlauně to měl v moci – no jo tedy – stran toho pole, to když bylo tak zle a už jsme mysleli, že to na to doktorství Václavovo nevytkneme, že budeme muset vodprodat pole, Václau nedal, ne a ne. „Tatínku,“ povídá nebožtíkej tátoj, „ani záhon nesmí vod našeho gruntu. To budu v Praze radši vo suchým chlebě a trá vo hladu. Z pole ani záhon, to spíš eště časem přikoupit.“ A pak taky přikoupil, to von dobrota vědál, že by náš táta ten kus „na liščině“ tuze rád. Tadykle, Adélko, šak je odtud vidět, ten kus až po ty dva divoký stromy, ty taky k tomu, tam a pak až po ty brambory. To nebejvalo dřiu naše –

ÁDA (*kterouž vypravování Vejrové unavovalo, vpadne rychle*). Tak teď jste spokojena, že to pole máte.

VEJROVÁ. Jsem, to jsem, ale kdyby ho byl taky nebožtík táta dýl užil. A já ještě, kdybych mohla Václava častějc vidět. No, teď mám vás, Adélko. Pak až vodjedete (*s úsměvem*), budu zas já čtenářka. Čtení bylo dycky my, ale teď nejradši čtu Václavovy psaní. To já ty psaníčka dycky v neděli odpoledne přehlížím, překládám, to zrouna vokřeju. Ale přec kdyby jen Václau moh častějc přijet a na dýl. A to, perla milá, dycky jen na chvilku.

ÁDA. Při jeho velké praxi to není jinak možná. Já ho taky málo mám. Někdy ho nevidím skoro celý den. Ale letos si snad nějaký den přidá, až pro mne přijede.

VEJROVÁ (*žertem i zkoumavě*). Ale vy byste už radši jela.

ÁDA (*vyhýbavě*). Proč – je tu hezky a Václav myslí, že se mně tu na samotě, u lesů nervy utiší.

VEJROVÁ. A dyť jste jako křepelka; za tu chvilku, co tu jste, hezky jste vzala na sebe. Ale kdyby tu byl Václau, bylo by veselejc. To by naše samota hned obžiuła jako dycky, když přijel na vagace.

(Bába s nůši na zádech přejde steznicem v pozadí zleva na pravo, za ní pekařský uředník v bílé zástěře a s košem na řemeni.)

VEJROVÁ. To se táhli za ním i studenti z města, půlmistrů, nějaký Hudec –

ÁDA (*náble čileji*). A snad taky pan Vít.

VEJROVÁ. Vy ho znáte, Adélko, varhaníková z města?

ÁDA. Ano, Václav mne s ním v Praze seznámil.

Býval také u nás.

VEJROVÁ. Ten se tu u nás nabejval. Ale už tenkrát byl, myslím, přemoudřelý.

ÁDA (*naslouchala s účastenstvím*). Jak to?

VEJROVÁ. Z lecčeho by si byl dál posměšek; taky vo náboženství začal, až jsem mu pověděla.

ÁDA (*s úsměvem*). Opravdu?

VEJROVÁ. Víte co, Petříčku, povídám, věřte si nevěřte si, ale přede mnou takle nemluute. A tolik vám povídám: Já věřím v pána boha a to vostatní, jestliže nám hrdloužou, z toho my nemáme hřích.

ÁDA. A co on?

VEJROVÁ. No, ňáko se zamyslii a pak povídá: Máte praudu, já už nebudu vo tom mluvit. To mně řek' a byl od slova. Tomu už je dost dáuno; ale ještě nevyštudýroval. Ani v Praze teď není.

(Přejde jindá žena s košíkem na ruce a chlapec s ní.)

ÁDA. Je teď pořád doma?

VEJROVÁ. Pořád, už přes rok. Šak to byla zrouna před vašema svatbama, Adélko, bodejt, když přijel z Prahy tak z nenadání. Doma rodiče mysleli, že má po zkouškách a vono nic. Ne a ne se vzchopit. Leda muziku, na tu byl dycky žavý. Von prý i do not dává. Ale co pak s tím. Doma čekají, aby pomoh', když mají eště kolik dětí –

ÁDA (*okamžik před se blídí, pak*). Sem k vám už nechodí –

VEJROVÁ. Celej ten čas u nás nebyl, až tuhle, kdy-pak, předevcírem, bodejť, to tu bratr eště nebyl, to šel vokolo.

ÁDA (*překvapena*). Tady kolem samoty?

VEJROVÁ. Šel, vidala jsem ho tuhle ze sedničky. Vy ste byla právě v předu na zahrádce. Támhle pod bukem se najednou ukázal, dívá se k nám, jako by se rozmejšlel; chtěla jsem už na něj zavolat, ale v tom jako by ho sfouk – za buk a ten tam.

ÁDA. Viděl vás?

VEJROVÁ. Nevidal. Jak povídám, já byla tuhle v sedničce. (*Pojednou si vzpomene.*) A voženit by se moh' a dobře, tuhle jsem v městě slyšala. Lékárníkova slečna má prý ho tak tuze dobře v očích, jen k němu by měla srdce votevřený.

ÁDA. A on –

VEJROVÁ. A snad nic – Inu nerozumí svému štěstí.

(*Přejdou rychle dvě děvčata, obhlžejíce se za sebe.*)

VEJROVÁ. Hlele, už se to trousí.

Výstup 2.

LABUŤKA, PŘEDEŠLÉ.

LABUŤKA (*vystoupí rychle z leva, jako by pospíchal za předešlými děvčaty. Jakmile shlédne Ádu, zastaví se, nasadí si skřípec a obhlžuje se po ní zajde volným krokem v pravo*).

Výstup 3.

VEJROVÁ, ADA.

ADA. Kdo je to?

VEJROVÁ. Ale z lékárny praktikant. Pan Labuška. A co pak, Adélko, vy chcete vodejít?

ADA. Začínají hustě chodit a nejsem ustrojená.

VEJROVÁ. A bože, dyť vám to takle sluší. (*Zajde ke plotu, vyblíží na levo.*) A žádný už nejde, jen tamhle dvě slečinky. Á, to je Mráčkova řezníková a Homolova, její sestřenice. (*Vrací se.*) Ta teď byla taky v Praze, na studiích, povídali. No, už i ženské na studie! Bože, je teď čas přejinačený! Tak vy přecej, Adélko –

ADA (*zatím došla na práh výstupku*). Co to přejde. (*Vstoupí.*)

VEJROVÁ. Tak já zatím uchystám svačnicku na pole. (*Za řeči dojde v pravo do statku.*)

Výstup 4.

TONIČKA, KARLA.

KARLA. My moc běžíme, musíme počkat.

TONIČKA (*se obrátí*). Když jde maminka tak pomalu. U myslivny už jistě tancují.

KARLA. Že můžeš po takové zábavě toužit! (*Sedne na pařez.*) Ach, já bych raději ostala tu, v tom tichu. Oh, miluju ticho a samotu.

TONIČKA. V Praze jsi toho ticha měla a samoty.

KARLA. Ale zase ten život v tom ruchu! Ach, ná-

břeží, Ferdinandka, osvětlené sály plné studentů, přednášky z esthetiky, filosofie – To je život! Ale tady, co tady. Tady není člověka, který by znal Verlaina. Ach, v domově mne nostalgie tíží, a zrovna bych plakala, pomyslí-li, že by mne naši nenechali zase do Prahy. Tady takové banální zábavy – (*Pojednou.*) Toničko, víš jistě, že tam bude pan Labuška?

TONIČKA. No jistě.

KARLA. Ten je tu jediný, který má erudici.

TONIČKA (*s úsměvem*). A píše básně.

KARLA. A rozumí snad nové ženě. Jen kdybych to věděla, kdybych věděla –

TONIČKA. Co –

KARLA. No, rozumí-li opravdu –

TONIČKA (*ironicky*). Nové ženě? Ó ten jistě.

KARLA. Ale mít jistotu. A já ji mít musím! (*Pojednou.*) Toničko, znáš Taťanu?

TONIČKA. Taťanu? Oh, to je krása! Jak to psaní píše.

KARLA. Já je taky napsala.

TONIČKA (*se lekne*). Ty! A snad panu Labuškovi!

KARLA. Ano, jemu, Jarovi –

TONIČKA. Karlo, aby děvče psalo pánovi!

KARLA. Ty jsi ještě staromodní. Což nemám k tomu práva? A chci mít jistotu a tak jsem psala jako Taťana. Ale jinak –

TONIČKA. A už jsi psaní poslala?

KARLA. Ještě ne, ale pošlu. Jak odpoví! Snad veršem. Jistě. Ach, to by bylo!

TONIČKA. Cos mu, prosím tě, psala –

KARLA (*vytáhne z kapsy list*). Přečti to a řekneš mně –

TONIČKA (*dychtivě sáhne po papíru*). Bez nadpisu?

KARLA. Snad ne: Vaše Blahorodí a s vykřičníkem? Čti, jen čti (*ohlédne se*). Tetička ještě nejde.

TONIČKA (*čte*): „Co se končí život dvacátým rokem? Nemá již pro mne nic v zástavě? Co pak je to, co jsem dosud prožila, vše, co život může dáti? Jen trochu slunce, trochu umění. Zachraňte mne, mám potřebí opory, zvláště nyní. Jste vy to vznešené básně Goethovi a Byronovi“ (*zarazí se*) Karlo, tady máš úzké i –

KARLA (*se lekne*). To ne! (*nablédne*). Opravdu. Ale, to jak jsem psala v rozčilení.

TONIČKA (*čte*). „Byronovi a naivní barvy Burgmaierovi (*s úsměvem pohlédne na Karlu a zakývá hlavou*) neb vášní prodchnuté tony Wagnerovi (*přestane číst*). Tady zas i – i – Tos byla moc rozčilena –

KARLA. Kantorko, citu nemáš!

TONIČKA (*čte*). Či ty stará Hellas s tvým harmonickým splynutím člověka s přírodou, či vy renesanční lidé, kteří křesťanský altruism s řeckým egoismem spojit jste chtěly“ – Ach, Karličko, a tady zas široké y – chtěly – lidé chtěly –

KARLA (*chce jí vzít papír*). Dej sem –

TONIČKA. Ne, počkej; ale řekni mně, co pan Labuška a Goethe, co Řekové –

KARLA. No, jen čti a uvidíš.

TONIČKA (*čte*): „Nebo ty středověká mystiko, nebo ty, Budho s tvojí nirvánou – Ach, vy všichni jste těšitelé, ale Jara mi nenahradíte –“ Aha, tak to bereš.

KARLA (*sebelibě*). Vid – no a dál.

TONIČKA. „Vezmu dobu nynější, jsem dítě své doby, její myšlenky působí na mne nejvíce. Vezmu dnešní, moderní spisy, vezmu Wilda, Maupassanta, vezmu Muncha a Goyu – Přivedou mne k zapomenutí Jara? Vezmu Ipsena –“ Ale Karličko, toho vždycky vidím tištěného s *b* a ne s *p* –

KARLA (*jí vytrhne papír*). Opravdu, protivná kantorka.

TONIČKA. Nech mne to dočíst, dej sem – Ah, maminka –

Výstup 5.

MRÁČKOVÁ, PŘEDEŠLÉ.

MRÁČKOVÁ (*silná, od chůze zardělá, košik na ruce. Utírá si pot*). Co tak ženete, prosím vás. To se už nemůžete kola dočkat.

KARLA. Já po něm netoužím, tetičko.

MRÁČKOVÁ (*zasměje se*). Komu to povídáš, Karličko. Či to máš z toho učení? A kdybys měla třebaš osm gymnasium, přece si ráda skočíš. Já jsem se ještě tance na dobro neodřekla. Ale támhle (*ukáže na levo, odkud přišla*) vidíte pana obrlajtnanta od kchoru, Šrámka, toho šice, s tím bych nešla, a kdybych byla kdo vř jak roztancovaná. Toho hrdinu od kchoru, co mají šavle jak svatojánský chleba, toho bych v kole

ztratila, hrdinu klevetáše. Pojdte, aby nás nedošel.

TONIČKA. Ale maminko, ten koš –

MRÁČKOVÁ. Teď tě mrzí, ale pak v lese, až z něho všecko vyložím – *(Za hovorů zajde v pravo.)*

KARLA *(vstávajíc povzdechne)*.

TONIČKA *(k ní)*. Ach, Taťáno! –

(Zajdou za Mráčkovou.)

(Okamžik jeviště prázdné.)

Výstup 6.

ŠRÁMEK, pak PROFESOR ČEPELKA.

ŠRÁMEK *(zleva. Zastaví se, vyhlíží za Mráčkovou, sedne si na pařez a zapálí si doutník)*.

PROFESOR *(šedých vlasů i brady, v lehkém kabátě, o holi, v ruce uzlík hub, vystoupí z pod stromů ve břehu. Hledí k samotě, pak spatřiv Šrámka, sestupuje)*. Ale, pan Šrámek. Dobré odpoledne.

ŠRÁMEK. Ach, pan profesor. Tak zas na vagace?

PROFESOR. Ano, ano. A vy na výlet. A už odpočíváte.

ŠRÁMEK. To ne, pane profesor, ale čekám. Nechci vrazit do radnice.

PROFESOR. Do radnice?

ŠRÁMEK. Tamhle do Mráčkové, žeznice.

PROFESOR. A proč radnice.

ŠRÁMEK. Její muž stal se teď radním, a tuhle když přišel k Mráčkom policajt pro nějaký podpis a *(štip-*

lavě) pan radní nebyl doma, vzala to Mráčková a po-depsala za muže: Františka Mráčková, radnice. No, hodná radnice, co –

PROFESOR. Pane Šrámku, vy máte na ni quasi spadeno.

ŠRÁMEK. Taky že mám. Pořád reje do kchoru, pořád jen „šic“, samý „šic“. Tuhle bych ji byl málem šavlí rozsekal.

PROFESOR (*vesele*). To snad ne.

ŠRÁMEK. A jak ne. Tuhle jsme vytáhli, celý kchor, všechno v parádě, s muzikou do Voděrad; měl tam tudy jet nějaký ministr, víte. No, tak jsme táhli, celý kchor v parádě. A naše ženy, že se půjdou taky podívat. Co pak já, já mám rozumnou ženu, ale on, Mráček, ten má nemehlo. On není u kchoru, ale ona se šla přece podívat. Bodejť, ministr na ni čekal. A to se ví, plný koš salámu a londru s sebou, ona Mráčková, tak jako na výlet. A tak tedy: V tom jak tu na nádraží stojíme, já stál s mužstvem na levém křídle, dali najednou signál – Vlak tu – já šavli ven – k počtě zbraň – V tom vám ta Mráčková mezi mne a do mužstva jako hrom, bodejť radnice – rozstrčí nás lokty a košem, až jsme se zapotáceli, a zmatek na celém křídle. Než jsem to trochu srovnal, pískli – a frrr vlak ten tam i s ministrem a bylo po parádě. Hodně smíchu jsme za to měli, mé křídlo a já. A to bych byl, vězte, pane profesor – zlostí jsem se necítil, to bych byl tu tlustou radnici šavlí rozsekal. Ale proč jdu tady okolo. Stará mně povídala, no, když jdeš na ten výlet, stav

se na Vejrově samotě a optej se, jestli by nám paní Vejrová nechala nějakou liberku másla.

PROFESOR. V tu chvíli je, pane Šrámků, všechno na poli, snad i sestra. Vážou. Ale vyřídím to.

ŠRÁMEK. Tak děkuju, a ostatek bych se tu moh stavit pak. (*Chce jít, maně se ohlédne na levo.*) Ale, pan revident, vida, taky na výlet.

PROFESOR. Umí-li pak už líp česky.

ŠRÁMEK. No, jde to, jde, hezky už mluví, ale trochu těžko se učí.

PROFESOR. Už asi desátý rok. Ale když ho všichni špatně učíte.

Výstup 7.

REVIDENT, PŘEDEŠLÍ.

REVIDENT. Má úcta – Ach, Herr profesor – Pěkně vítám – (*podá mu ruku*).

ŠRÁMEK. To je dost, pane revident, že se taky vypravili.

REVIDENT. No šák – Teď mám moc práci. Musím dát ššěcky ty stary neřády do pořádek a zavřít knihy vod ten mesíc. Ale mám zlost a tak fort pryč z domu. Zlost, wissen sie, malíř pokoje malovat.

ŠRÁMEK. A ještě není hotov.

REVIDENT. Hotov, fertig, das wohl, ale dyž být jedenkrát takovej nešvary. Takovy divny malovány namazati. Ššěcko musíš bejt dát dolů, sag ich. No, tak on zas malovat, jináč. Šén, sehr šén, sag ich, ale to eště jedenkrát musí bejt dolů.

ŠRÁMEK. A proč?

REVIDENT. No, kdyby přijít pan baron, a to vidět, to by byl říct: „Ten osel má to lepší než já“.

PROFESOR. A tak ze zlosti jedete na výlet.

REVIDENT. Pan profesor taky?

PROFESOR. Ne, já jdu z hub pěkně domů. A, co kvarteta v lékárně. Ještě hrajete?

REVIDENT. Rájete, rájete a já furt basétl –

ŠRÁMEK (*vyhlídne v pravo*). Cesta volná. Tak abysme šli, pane revident. Poručím se vám, pane profesor – (*Odehází na pravo.*)

PROFESOR. Dobrou zábavu. (*Podá jemu i revidentovi ruku. K revidentovi:*) Tak zas někdy přijdu si poslechnout.

REVIDENT. Na schön. Má úcta. (*Odejde za Šrámkem.*)

Výstup 8.

ÁDA, PROFESOR.

PROFESOR (*vejde brankou, poblíže brusky zavolá*). Adélko!

ÁDA (*přistoupí k oknu*). Už z lesa, strýčku? Výlet vás asi vypudil.

PROFESOR. Ano. A vám se po něm nezasteskne?

ÁDA. Ah, takový fádňí výlet.

PROFESOR. Tak to budete raději houby krájet. Nesu jich plný uzel.

ÁDA. Až po svačině, strýčku.

PROFESOR. Tedy je zatím vysypu na mísu. (*Zajde v pravo do statku.*)

ÁDA (*ustoupí od okna.*)

(*Stežníkem za plotem přejdou zleva dvě děvčátka a chlapec.*)

(*Za nimi pak mistr a mistrův.*)

Výstup 9.

VÍR, pak ÁDA.

VÍR (*vystoupí zleva. Dojde k brance, okamžik vdhá, vkročí, poblédne k sedniče, pak do sadu vyblíží.*)

ÁDA (*v tom přistoupí k oknu. Je překvapena, rychle odstoupí, hned však se zas objeví v bílém, hedvábném šátku na hlavě, pod bradu volně uvázaném*). Kdo k nám zabloudivil! Pane Víte!

VÍR (*rychle se obrátí a pozdravuje, pokročí k oknu*). Ach, milostpaní –

ÁDA. Jdete na výlet?

VÍR. Ne, sem jdu.

ÁDA. Navštívit pana profesora.

VÍR. A vás.

ÁDA. A mne! Strýček přijel předevčírem a už jej vítáte; a já tu jsem skoro tři neděle jako zakletá. O tom jste neslyšel?

VÍR. Slyšel jsem o vás hned, jak jste přijela, ale myslil jsem, že si přejete úplného klidu. Jak se vám tu na samotě líbí?

ÁDA. Tady je každý den za dva, každý nekonečně

dlouhý. Nudím se strašně. Pořád jedna řeč, o poli, o hospodářství.

VÍR. To jest jejich život.

ÁDA. Ach, jak je malý!

VÍR. Ale přirozený a užitečný. Umět a moci ve svém tak žít, jako žijí tady, spokojeně a užitečně –

ÁDA. Aj, silný venkovský vzduch na vás už účinkoval. Ale je štěstí, které uznáváme, po kterém však netoužíme. Já alespoň bych po takovém štěstí si nezasteskla. A tak tu všichni nahlas mluví, zrovna křičí. Rozčilovalo mne to.

VÍR. Teď tu máte strejčka profesora –

ÁDA. Ano, hodný, vážný muž, ale také jiný svět. Pořád ve všem tuší útok proti sobě, proti svým starým ideám.

VÍR (*s úsměvem*). A napřed jej odráží. Tak se přete, disputujete –

ÁDA. Jak to může dlouho bavit? A u vás ve městě – Myslím, že je tam také nudno. Stavila jsem se tam, když mne sem vezli. Myslíla jsem, ne – jen se mně tak mihlo, že přijdete, (*nutí se do veselého tonu*) mne uvítat, pozdravit. Zdržela jsem se dost dlouho. Věděl jste, že tam jsem –

VÍR (*váhavě*). Ano.

ÁDA. Nepřišel jste. Ale já se po vás ptala.

VÍR. A řekli vám –

ÁDA. Že jste v lékárně, (*mluví volněji, hledíc upřeně na Víru*) že jste v lékárně – že –

VÍR (*poněkud znepokojen*). Že –

ÁDA (*s úsměvem*) – právě hrajete s lékárníkem.

Vít. Ano, je vášnivý hudebník. Tam je má jediná vycházka.

ÁDA. Do společnosti, zábav nechodíte.

Vít. Kde se rozsazují i dámy dle hodnostních tříd svých mužů –

ÁDA. Tedy samotář. Ani na procházky nechodíte?

Vít. Často.

ÁDA. Do lesů.

Vít. Také.

ÁDA. Ale sem, v tuto naši stranu ne.

Vít. Tady jsem už dávno nebyl.

ÁDA (*opakuje výraznějším tonem*). Už dávno ne – Vyhýbáte se – (*Pomlka.*) A z Prahy jste tak najednou odjel.

Vít. Tenkrát nebylo jinak možná.

ÁDA. Teď by bylo.

Vít (*nutí se do pevného tonu*). Bylo, ano.

ÁDA (*tím dotčena*). Tak? (*Pomlka.*) Po Praze se vám tedy nestýská. Ani po uměleckém jejím životě? Přece jste se s ní nerozloučil na vždy –

Vít. Ano, na vždy. Ale bývaly chvíle, hlavně z počátku, kdy jsem po ní zoufale toužil.

ÁDA. A vaše skladby, vaše plány –

Vít. Konec.

ÁDA. Ano, zůstanete-li v tom ovzduší, které tísni, ubijí.

Vít. Nemohu jinak.

ÁDA. Nechcete.

VÍR. Nechci si dále nalhávat. Nic nesvedu, já dile-
tant, amateur –

ÁDA. Tohle si nalháváte, na škodu, na zkázu svého
talentu. Ach, když jste nám hrával na klavír, když
jsem zpívala vaše písně – Ráda si vzpomínám na ty
večery – A tenkrát, když jste improvisoval, tenkrát
večer, když jsme přijeli z Roztok – toho večera,
pamatujete se? Jaký hluboký cit se chvěl ve vaší
skladbě –

VÍR (*znepokojen*). Proč na to vzpomínáte.

ÁDA. A druhého dne jste odjel, ani se nerozloučil –

VÍR (*neklidně*). Utíkal jsem lži, nechtěl jsem být
hříčkou.

ÁDA (*překvapena*). Hříčkou, vy!

VÍR. Požáru jsem utíkal, hledal jsem uklidnění.

ÁDA. A našel jste je –

VÍR (*přemáhaje se, zapíraje*). Ano.

ÁDA. A snad i víc.

VÍR (*trpce se usměje*). Víc nehledám.

Výstup 10.

VEJROVÁ, PŘEDEŠLÍ.

VEJROVÁ (*vyjde ze statku*). I pan Víte! Pěkně vítám.
To je dost, že jste se zastavil, a ne jako tuhle, kdypak,
v úterý, to jste šel kolem.

ÁDA (*jako by si toho hrubě nevěšmala, zabývá se květi-
nou na okně, dobře však pozoruje Víta*).

VÍR (*překvapen, v nejistotě*). V úterý.

VEJROVÁ. Prauda, tamhle pod bukem jsem vás viděla.

Vít. Ah, ano, to – jsem šel z lesa – to jsem si zašel tenkrát a pospíchal jsem. Pan profesor doma?

VEJROVÁ. Před chvílkou přišel z lesa. A tu je.

Výstup 11.

PROFESOR, PŘEDEŠLÍ.

PROFESOR. Ajhle, pane Petře! Vítám vás. (*K Adě do okna.*) Vy mezi nás ne, Adélko?

ÁDA. Hned, jen co se trochu přistrojím. (*Odejde od okna.*)

Výstup 12.

Vít, PROFESOR, VEJROVÁ.

VEJROVÁ (*k Vítovi*). Tak pojdte dál, chleba si ukrojít.

Vít. Pěkně děkuju, jakoby se stalo.

PROFESOR. A v sednici je much, quasi celá mračna. Ostaneme raději tady.

VEJROVÁ. Ale pak na kápku kafička, to přijdete, musíte. (*Odejde do statku.*)

Výstup 13.

PROFESOR, Vít.

Vít. Přišel jsem vás uvítat, pane profesore.

PROFESOR. Děkuju, jste hodný za to. Ale víte-li, že je to naposledy?

Vír. Už sem nebudete jezdit na prázdniny?

PROFESOR. Ne, já už tu ostanu, na dobro ostanu. Od těchto prázdnin jsem na pensi.

Vír. A tady byste chtěl zůstat na vždy? Na té samotě?

PROFESOR. Na té samotě, u sestry, u dobré, oddané duše. Vracím se jako staroch šedivý do hnízda, ze kterého jsem vyletěl do světa. Uvelebím se tu, quasi navážu na mladá léta a budu je žít quasi v jednom dál –

Vír. Je-li možná. Ale vy můžete, pane profesore. Měl jste mládí –

PROFESOR. Měl, ano; mládí, které bylo skutečné mládí, neotrávené. Mělo ideál a ne jen ironický smích a samou hlodavou skepsi jak je teď. Vy mladí teď o životě jen uvažujete, ale nežijete –

Vír. Bylo tolik zklamání u nás, přišel smutek z ne-
utěšeného, malicherného našeho života, z našich ne-
úspěchů –

PROFESOR. Ano, a z toho nechut, ochablost, reso-
nování, i povrhování. Shaslo nadšení a už není ani
lásky. A to je to nejhorší. Teď omrzlost quasi pa-
nuje, nebo zas fráze: „Vyžít se!“ A co pak – Být vy-
žilý. Ne vyžít se, ale žít, zachovat si radost z života –
Ale dost, dost. Zas už kážu, zas už jsem quasi v pole-
mice. Odpusťte. Tak je to u nás: jak se starý s mla-
dým sejdou, už vidí v sobě nepřátely. Ale když mladí
ve všem tak bezohledně útočí –

Vír. Rozvojem vnitřního člověka, pane profesore,

vzrostlo i měřítko. Jsou nová hlediště, a staří se tvrdě vzpírají proti novým proudům.

PROFESOR. Aha, aha, tak vy také, bodejť. Vzpírají, bodejť, ale ne všichni a ne všemu. A pak, pane Petře, všechno nové a mladé ještě není pokrok. A měl bych proto, abych se zdál moderním, hanit všechno staré i to, co je dobrého, velkého, a chválit všechno nové, i to, jak otravují naši mateřštinu, jak s ní ohavně, bez citu pro ni nakládají?

Vít (*s úsměvem*). Ale všichni přece ne –

PROFESOR. Ale je jich dost. A to bych měl chválit? A všechno, i směšné výhony a příživné vlčky na novém kmeni? Mám nadšeně velebit i pěnu i bubliny jak jdou s novým proudem, a obdivovat se jepicím nad ním? Obdivovat se těm, kteří stojí na břehu, jalové napodobitele bez svého rázu, domýšlivé kopisty, kteří křičí a myslí, že oni jsou ten proud, ta síla nových myšlenek?

Vít. To bývalo při každém velkém hnutí.

PROFESOR. Ano, ano, ale ten křik klame, svádí, terrorisuje.

Vít. Jen slabé.

PROFESOR. Ale v mlázi a v osení je z toho potlučenina. Ale konec konců si přece řekneš, třeba se v lecčem těžko rozloučit s tím, co jste od mládí v své duši s láskou choval, co vás blažilo, přece si řekneš: Nová cesta – neobvyklá, budiž, ale vede ku předu (*mírně s úsměvem*). Se mnou byste se shodl (*ale hned zas polemicky se rozobřňuje*). Ale v jednom přece ne – v tom

s nikým, nikdy, v tom naprostém, národním quasi nihilismu, a ten je, ba už i hotová nenávist svého národa u části naší mládeže. Ne, to nikdy! (*Mírněji.*) Věřte, z toho mne až úzkost pojímá, jak se připravujeme do těžších ještě zápasů, udeří-li ta těžká rána od půlnoci, jak ucelujeme charaktery. Ale zas už! Čím vás to uctívám? Ale je to pravda, ano. (*Zase prudčeji.*) Ale tohle snad abych ještě pověděl: že nerozumím dvěma teď modním slovům.

VÍT. Kterým, pane profesore?

PROFESOR. „Úspěch“ a „uplatnit se“. Teď se měří a cení všecko dle úspěchu a ne dle hodnoty.

VÍT (*s úsměvem*). A uplatnit se, tomu také nerozumím, to jest něčím, pro něco být.

PROFESOR (*vděčně*). Tak – (*okamžik pomlčí*). Poslouchejte, Petříčku, (*postoupí dále k sadu*) když jste sám tak nadhodil – Jste přítel našeho Václava, mám vás na očích skoro od dětství, víte, jak přátelsky smýšlím. Abych upřímně řekl, nerozumím vám.

VÍT (*jenž postoupil za profesorem, maně se ohlédně po oknu, postoupí zas a mluví*). Především tomu asi, pane profesore, proč jsem nedokončil studie –

PROFESOR. Ano.

VÍT (*okamžik hledí do země*). Žil jsem v samém rozporu. Povinnost kázala studovat, láska k umění vábila jinam a víra v talent mámila, dlouho mámila, zvláště když mi jej také namlouvali. Z toho nechut k přísné vědě – bludička umělecké slávy a zase hlas svědomí, a vědomí viny – Z toho nelad –

PROFESOR. A věnovat se tedy hudbě zcela –

Vít. K tomu jsem neměl dost odvahy. Začal jsem, začal, ale nebylo bezstarostné, radostné tvořivosti, za to víc muk. Nedůvěra ve vlastní sílu a nadání rostla, otravná skepse, a ostřeji bodalo mučivé poznání, že je to vše marné, že mně nezbývá nic, ani nějaký cíl –

PROFESOR. Proto jste odjel z Prahy.

Vít (*se zarazí*). Ano, taky, proto, ale – (*pomlka*) při tom také ještě jiné blouznění nešťastné –

PROFESOR. Aha –

Vít. Odskočil jsem od propasti, když se mi otevřely oči. Závrať mne chytla –

PROFESOR. To je něco quasi velmi vážného. Ví o tom Václav?

Vít (*kvapně*). Ne, nic neví.

PROFESOR. Když jste se jemu nesvěřil – Rozumím i nerozumím. Do Prahy se už nevrátíte?

Vít. Chci tu zůstat. Naši, však víte, pane profesore, tolik ode mne čekali. Teď by se spokojili, kdybych se tu stal městským tajemníkem. Teď je to místo, a od města mi je nabídli.

PROFESOR. Přijmete je?

Vít. Chci, ano, jistě, ač přicházejí chvíle, že bych vykřikl: ne, ne, když na mne dolehne, že mám na vždycky zůstat tady v těch malicherných poměrech, v tom bahně pomluv a klepařství a dívat se na hamížné pachtění, na obchody a obchůdky při obecní správě, poslouchat tu vlastenecké fráze, tam zas

o umravnění, tu, kde zbankrotovaní nepozbývají ve společnosti ani místa, ani respektu. Žítí v tom zahra-
baný, časem tomu snad i přivyknout a docela se-
všednět –

PROFESOR (*vpadne*). To ne, ale proti tomu pracovat. Pracovat! A to v tom povolání, při své inteligenci, byste mohl vydatně. A nebyl byste tak docela sám, tak zle přece není.

VÍT. Měl jsem veliké cíle –

PROFESOR. Teď by byl menší, ale určitý a dobrý. (*Měkčeji, zkoumavě.*) A kdybyste snad našel oddanou duši –

VÍT (*se trpce usměje*).

PROFESOR. A kdyby i ne – Na tu propast přece zapomenete.

VÍT (*odhodlaně*). Musím.

Výstup 14.

ÁDA, PŘEDEŠLÍ.

ÁDA (*ve světlé, elegantní bluse stane na prahu*). Snad nejste v boji. (*Postoupí.*) Strejček rád bojuje.

PROFESOR. A Adélka se boji nevyhýbá. (*K Vítovi.*) Co tu jsem, ty dva dni, chytli jsme se už pětkrát.

ÁDA. A čtyřikrát začal strýček.

PROFESOR. Ano, musil, když tuhle paní doktorová outočí a zvláště proti klassikům.

ÁDA. Není pomoci, strýčku. Milovat je možná jen moderní, dráždivou krásu.

PROFESOR. Ale k starým láskám se vrátíme. No, ale zatím lásku vnucovat nebudeme. (*K Vítovi.*)
A také co se historie týče –

ÁDA (*ironicky*). Učitelky života –

PROFESOR (*vpadne ostřeji*). Žádná učitelka! Kdo to říká? Lidstvo se z historie ničemu nenaučilo. Národové se vraždí, odnárodňují jako před sty lety.

VÍT. Ano, a historismus jen zdržuje. Hledí zpět a ne do předu.

PROFESOR. Ejhle, Adélko, spojenec! (*K Vítovi.*) Ne do předu? Tak vy tomu také věříte? Kdo to chce? Medle, kdo nechce jít ku předu? Ale je pro pokrok potřeba shášet quasi strážný oheň, který svítí do tmy a zahřívá? A uvažte, že historie je quasi pamět národa. No, a víte, co je mít dobrou pamět. Kdo ztrácí pamět, je ubohý a dokonce člověk bez paměti. A nepamatuje-li si národ, čím byl, nezná-li svých práv, zapomene-li i na křivdy na něm spáchané, nepohne se mu krev ani žluč, bude mdlý – fff – chmýří, nic, žádný hněv a vzdor, žádná vytrvalost, nic, leda otročina, bláto, i s modními hesly.

ÁDA. Ale ustavičný ten boj –

VÍT. Jinde takové kulturní zápolení –

PROFESOR. Ó ano, ale nezapomeňte, že jsme pořád ještě quasi jako židé, když se vrátili ze zajetí a stavěli si chrám. Ale jak – V jedné ruce meč a v druhé kladivo. My také tak stavíme chrám své vzdělanosti. Já vím, humanita – ano – ale tu přede vším ke svým. To jsem český bratr, ano, ale proti těm, kdo nás

quasi škrtí a o naše zahubení ukládají, proti takovým, smějte se mně, starovlastencovi, jak se teď pěkně říká, proti takovým jsem a budu husita, tvrdý husita.

Výstup 15.

VEJROVÁ, PŘEDEŠLÍ.

VEJROVÁ (*vesele*). Zás už se portujete! Že se vám chce! Pojdte raději svačit. (*K Vítovi.*) Ale to jsem se zapomněla voptat: vod pana lékárníka jsou taky na výletě?

VÍT (*kvapně*). Ne nikdo, pokud vím. Ale naši tam jsou, to jest teta Helena s Verunkou.

PROFESOR (*živě*). Cožel! Teta Helena! Přijela?

VÍT. Včera.

PROFESOR. Helenka Toralová!

VÍT (*k Adě*). Mé matky sestra.

VEJROVÁ. Byly tadykle z myslivny. Ó to byly doučátka, jako dvě srny.

PROFESOR. Helenka tu! S námi studenty hrávala divadlo a zpívala o besedách. Ach, kde jsou ty časy, to jsou léta! (*K Vítovi.*) To je doba, co jsem jí neviděl. Před desíti léty naposledy v Praze, a to jen na chvílku, na nádraží.

VÍT. Tady už taky dlouho nebyla.

ÁDA. Je daleko odtud?

VÍT. Byla vychovatelkou v šlechtickém domě; teď jako společnice staré hraběnky žije většinou na jihu.

VEJROVÁ (*vesele*). A hned si vyšla na výlet.

ÁDA. Na ten se také podíváme.

VÍT (*jako by nevěřil*). Na výlet?

VEJROVÁ (*překvapena*). Ale vždyť jste ještě před chvílí nechtěla.

ÁDA. Když bych teď měla průvodce. (*K profesorovi*.) Šel byste, strýčku, vidte.

PROFESOR. No, nemyslí jsem – (*ochotně*). Ale šel bych.

ÁDA (*k Vítovi*). A vy také?

VÍT. Tetě jsem doma odřekl.

VEJROVÁ (*jako by žertem*). A proto asi nešla také slečinka lékárníková.

VÍT (*zachmuřiv se*). O tom nic nevím.

ÁDA. Slečna teta vás omluví. Vždyť jste o nás tu nevěděl.

PROFESOR. Když tuhle pan Petr nemůže, budu já sám vaším rytířem.

ÁDA. Ráda přijímám, opustit však hosta – Ale on nám neodřekne, nesmí.

VEJROVÁ. Čas je nejistý. Táhle za hůrou vystupuje mrak.

ÁDA. Mráček, a z toho nebude déšť. A což také trochu bouře. A mám ráda bouři.

PROFESOR (*k Vítovi*). To by bylo překvapení, totiž s tetičkou. Snad mne už ani nepozná. Rád se podívám.

ÁDA. Tedy půjdeme.

VEJROVÁ (*k profesorovi*). Ty bys opravdu šel?

PROFESOR. Když si Adélka přeje.

ÁDA. Ano, prosím. (*K Vítovi.*) Vy také; to nám neodepřete. Jdu si pro klobouk.

VÍT (*v rozpacích*). Milostpaní –

ÁDA. Nebojte se, já všechno zodpovím. (*Vejde do přístěnku.*)

Výstup 16.

PROFESOR, VÍT, VEJROVÁ.

VEJROVÁ (*již trpčeji*). Prve nechtěla o výletu ani slyšet.

PROFESOR. Ženy jsou vrtkavé.

VEJROVÁ. A muži jako skála, toť se ví.

PROFESOR (*k Vítovi*). To překvapíme tetičku Helenku –

VEJROVÁ (*dívá se po nebi*). A zmoknete, bouřka se přizpěje.

Výstup 17.

ÁDA, PŘEDEŠLÍ.

ÁDA (*v klobouku, na cestu připravena*). Už jsem. Tedy –

VEJROVÁ. Já nevím, Adélko –

ÁDA (*bezděky se zachmuří*). Ale maminko, proč –

PROFESOR (*rychle k sestře*). Baruško, pro tvé kaflíčko – To až po druhé. Pojď, dej mně jiný kabát a klobouk. (*Odejde do statku.*)

VEJROVÁ. Tak jste se najednou utrhli – (*Odejde za profesorem.*)

Výstup 18.

ÁDA, VÍR.

ÁDA. Mrzíte se, jdete nerad. V Praze jste ochotněji chodíval na výlety.

VÍR. Vy teď z rozmaru, pro kratochvíli –

ÁDA. Myslíte? (*Tlumeněji.*) Chci se vás na něco zeptat.

VÍR. Snad bych uhl.

ÁDA. Ne, tady ne. Přijdou hned. A nebyli bychom tu ani na okamžik sami. Tam (*ukáže k lesu*) bude volněji. (*Vstoupí do branky.*)

VÍR. Tam v tom hemžení a hluku?

ÁDA. Myslíte opravdu? Zkrátka, nechcete jít. Tedy se vrátím.

VÍR (*kvapně*). To už ne! Co by si pomyslili!

ÁDA. Co by si pomyslili. A co vy si myslíte! Pojďte, zůstaneme. (*Chce se vrátit.*)

VÍR. Ne, to už není možná.

ÁDA. Tedy musím. (*Vyjde rychle brankou a zajde vpravo.*)

VÍR (*za ní*).

Výstup 19.

PROFESOR, VEJROVÁ.

VEJROVÁ (*přichází ze statku*). Hlelele, už jsou pryč. Co se tak splašila. Najednou se ani dočkat nemože.

PROFESOR. Přej jí trochu zábavy.

VEJROVÁ. Vo kterou prve nestála. A jak se vystrojila.

PROFESOR (*horlivěji*). Taková Pražanka – Co pořád máš –

VEJROVÁ (*pobodí hlavou*). I –

PROFESOR. Nebuď bloudek, co myslíš.

VEJROVÁ. Na Václava myslím.

PROFESOR (*poněkud se zarazí*). Na Václava.

VEJROVÁ. Sama by vo něm nezačala. Oh, matka dobře cítí –

PROFESOR. Když pořád vo něm sama mluvíš.

VEJROVÁ. Jsem jeho máma, a vona jeho žena. Kdyby vona povídala, poslouchala bych třá do noci. Tys neměl svolovat.

PROFESOR. Ale proč – Vždyť jsem s ní.

VEJROVÁ. Bylo by líp, kdyby –

ÁDA (*za scénou*). Strýčku! Halo!

PROFESOR (*vold do pozadí*). Už jdu. (*K sestře.*) O večeri se nestarej. Co vzkážeš Helence –

VEJROVÁ. Aby k nám taky přišla.

ÁDA (*vyblédne z prava*). Strýčku, čekáme. (*Zmizí.*)

PROFESOR. Už běžím. (*K sestře.*) S bohem, Baruško. (*Chvatně zajde na pravo.*)

VEJROVÁ (*dojde k plotu, hledí za odešlými, pak vrací se do stavení. Pokroučí hlavou, ve tváři je znáti nespokojenost*).

JEDNÁNÍ DRUHÉ.

V pozadí myslivna mansardové, šindelové střechy. Má přístřešek spočívající na dřevěných sloupech obrostlých psím vínem. Při spodu mezi sloupy nevysoké bednění podél celé dost vysoké záspi. Ke dveřím vedou schůdky. Před myslivnou volná prostora. V pravo, v levo les. V popředí v pravo na výběžku skalnatého svahu rozložitý buk. Pod bukem březová lavička. Od ní v pravo studánka stíněná houštím. Z pozadí za myslivnou, z hloubi lesa slyšeti tlučenou, veselou hudbu, jež záhy ztichne.

Výstup 1.

REVIDENT, ŠRÁMEK, pak HELENA TORALOVÁ
s VERUNKOU.

REVIDENT (*sedě na lavičce, u níž na zemi u jeho nobou stojí prázdná láhev, leje z druhé láhve do nálevky pivo a přitukne Šrámkovi:*) Brust!

ŠRÁMEK (*stojí u studánky, také si zdroveň nalil ze své láhve*). Ať slouží ke zdraví! (*Napije se.*) Ach! To se to pivečko ochladilo. Dřív to byla omáčka, teď je to pivo. Jo, tady v téhle studánce je voda pořád jako led. To byl nápad, pane revident, že si na ni vzpomněli.

REVIDENT. Kdo by tam ten prynda teplý pil.

ŠRÁMEK. Dopili?

REVIDENT (*dívá se do láhve*). Ne; ještě kapka.

ŠRÁMEK. Já taky ještě mám. Tak to s tím zase k ledu, hehe. (*Strčí svou láhev do studánky.*) Dají sem. (*Dá revidentovu láhev rovněž do vody.*)

VERUNKA (*z leva z pozadí*).

TORALOVÁ (*s ní*). Ah, tu je! To je naše stará myslivna. (*Hledí na okamžik mlčky.*) Jak se to tam asi změnilo – Ale, milé dítě, chceš-li se podívat k výletu mezi kamarádky –

VERUNKA. Já bych tu, tetičko, s vámi ostala.

TORALOVÁ. Ne, ne holečku, byla by ti dlouhá chvíle. Jdi se alespoň na divadlo podívat. Já si to tady zatím projdu.

VERUNKA. Tak na chvíli, tetičko, a pak zase přijdu.

TORALOVÁ. Tak, Verunko, a s návratem nepospíchej.

VERUNKA (*odběhne do pozadí*).

TORALOVÁ (*zajde do myslivny*).

Výstup 2.

REVIDENT, ŠRÁMEK.

REVIDENT (*jenž se po Toralové jen ohlédl, jinak si jí však nevšiml*). Wer ist das?

ŠRÁMEK (*jenž Toralovou bedlivě pozoroval*). Schwagerin von Vít, co on je regenschori, vědí. A jeho syn, ten nedostudovaný jurista, všimli si, když jsme šli tam výletem, jak chodí s tou doktorkou z Prahy, co ona je na Vejrově samotě. Všimli si?

REVIDENT (*flegmaticky*). Ne.

ŠRÁMEK. Ze si nevšimli? Jindy takový bubák, ten mladý Vít, s člověkem se nezastaví, nepromluví, ještě se spíš vyhne, a tady s tou doktorkou – Všimli si, jak se k ní měl?

REVIDENT. Ne.

ŠRÁMEK. Najednou obživ'! To je přece div.

REVIDENT. Ah was, wegen meiner. Tady mít pokoj –

ŠRÁMEK. Ja, ja, tady je svatý pokoj (*zapaluje si doutník*). To se tu kouří a sedí. Člověk tu je za větrem, a leccos třeba i přeslechne, přehlídne, jsme tu jako v koutku. A hlavní věc, svatý pokoj. Nemusíme tancovat, nemusíme zpívat –

REVIDENT. Das noch. Co pak jsme náky kanáry?

ŠRÁMEK. Ja, ja, svatý pokoj a žádná rebelie.

REVIDENT (*jenž nehnutě sedě a před se hledě pokuřoval, podívá se překvapen po Šrámkovi*). Das noch, co myslují.

ŠRÁMEK. To my jsme v kchoru měli jednu rebelii – psst – něco zas jde. (*Přikrčí se v lavičce.*)

Výstup 3.

TONIČKA, LABUŤKA, PŘEDEŠLÍ.

TONIČKA (*bloub z prava mezi stromy, obltží se, jakoby někoho hledala; v tom*)

LABUŤKA (*z leva proti ní*). Ah, slečno (*pozdravuje*). Jak básník praví: Víím, půjde tu víla –

TONIČKA. To je snad zmejená, pane Labuťko. Snad by o té víle věděla sestřenice. Hledám ji, ztratila se nám. Neviděl jste ji?

LABUŤKA. Neviděl. Ale básník se nemýlil, je tak jak praví: „Přišla sem víla, přišla diskretním krokem, a já nenasytný Pan –“

TONIČKA. Až z vás hrůza jde. (*Pojednou, vděčně.*) Ale, prosím vás, proč tu není slečna lékárníková?

LABUŤKA. Nechtěla jít.

TONIČKA. Aha, když pan Vít nešel –

LABUŤKA. Dobře že nešla.

TONIČKA. A proč?

LABUŤKA. Kdyby byla šla, byl by šel chef a já bych byl musil ostat v lékárně.

TONIČKA. A dělat prášky nebo básně.

LABUŤKA (*dotčen*). Slečno, zdá se, že to na roveň ceníte.

TONIČKA. Oh, dokonce ne. Prášek, jenž utiší bolesti –

LABUŤKA. Prášek v hmoždíři utlučený – ale báseň v tristní chvíli zrozená, v křečích nostalgie, když v zahradách duše zavane umdlená vůně tuberos –

TONIČKA (*ironicky opakuje*). Umdlená vůně tuberos –

LABUŤKA. Ano, slečno, těmi báseň voní. Každá báseň musí dýchat odeurem nějakého květu, podle nálady, určitým odeurem. Z této vycítíte hyacint – (*sabá do náprsní kapsy.*)

TONIČKA. Z jiné heřmánek nebo vanilku.

LABUŤKA (*vytáhne ruku z kapsy*). Chtěl jsem vás přesvědčit, slečno.

TONIČKA. Ach, vy máte báseň!

LABUŤKA. Ano, a vy, slečno, jste šla parkem mé poesie.

TONIČKA. Opravdu?

LABUŤKA. Vám ji nesu, přečtete ji, ať se ozve zvony-
nými kaskadami vašeho hlasu. (*Podává jí báseň.*)

TONIČKA. Jistě! (*Čte.*)

„Zatopen vodami melancholie,
uspán tázavými pohledy lotosů svadlých,
háším se zvolna v zelené řasy.
Vím, půjde tu víla –“

(*Zertovně.*) Začínám věřit. (*Čte dále.*)

„Má těžká víčka –“

Ta víla? A ta je pěkná – (*Čte.*)

„Má těžká víčka s dlouhými řasy –“

(*Hledíc na Labuťku opakuje „řasy“.*)

LABUŤKA. Je to báseň.

TONIČKA. Ah, tak – (*Čte.*)

„Má horké vlasy, na nichž umdlení visí.“

Chudák!

LABUŤKA. Ale slečno!

TONIČKA (*čte*).

„A já nenasytný Pan zdlouhavým pohybem
rozevru náruč nad mlhy vonící škeblemi
a pískem –“

LABUŤKA (*naslouchá se zanícením a jak se jím roze-
břívá, tlumeně gestikuluje deklamatorsky*).

SRÁMEK (*jenž užaslý hleděl a naslouchal, k revidentovi tiše*). Co je to?

REVIDENT. Weis ichs?

LABUŤKA (*opakuje*). Nad mlhy vonící škeblemi a pískem –

Výstup 4.

MRÁČKOVÁ, PŘEDEŠLÍ.

MRÁČKOVÁ (*vystoupí rychle z prava. Srámka, jenž se tiskne víc za revidenta, nespátří*). Teď abych ještě tebe hledala. Karlu nenašlas? Už jsem košík rozdělala. Má úcta, pane Labuťka. (*K Toničce.*) Tak kde je Karla –

TONIČKA. Nenašla jsem ji.

MRÁČKOVÁ. Co tu děláš?

TONIČKA. Tady jsem právě četla báseň od pana Labuťky.

MRÁČKOVÁ. To teď nech, teď musíme jít. (*Zkrátka.*) Odpusťte, pane Labuťka. Má úcta. (*Odchází na levo.*) Pojď, Toničko.

TONIČKA (*k Labuťkovi*). Má úcta.

LABUŤKA. Slečno, tu báseň –

TONIČKA. Je snad má –

LABUŤKA. Ano, ale musím ji přepsat.

MRÁČKOVÁ (*zacházejíc*). Toničko!

TONIČKA (*dá Labuťkovi báseň, ironicky*). Ale nezapomeňte. (*Odejde za Mráčkovou.*)

LABUŤKA (*hledě za nimi*). Husy! (*Odejde v pravo.*)

REVIDENT, ŠRÁMEK.

ŠRÁMEK (*jenž se přestane krčit*). Ta je splašila, ta radnice, to je drak.

REVIDENT. Ó takový já mít rád. Ne takovy co je ššécko jedno. Vony fort takle sedy, takle sedy (*ukazuje*). To já rád jen takovy ženská, co vony maj' hodně zduch – Geist, wissen sie?

ŠRÁMEK. Ale všeho moc škodí. Ale abysme k vůli takové radnici nezamluvili tu rebelii –

REVIDENT. Ah, so, no a jaký rebellion.

ŠRÁMEK. To jsme měli před desíti lety jak bývá střelecký výlet a manébr – do Bořin – Manébr in Bořin, wissen sie, a tam o tom manébru se nám celá kapela schmelila.

REVIDENT. Das heist –

ŠRÁMEK. Opila, betrunken, totál, Kapellmeister, všecko.

REVIDENT (*vyrazí krátkým chechtotem*).

ŠRÁMEK. A v té opici nechtěli hrát, ne a ne. Štrajk, wissen sie. To se náš hejtman, tenkrát Vaníček, voscák, kennen sie –

REVIDENT. Ja wohl.

ŠRÁMEK. Ten se tak rozzlobil a hned všechny na místě infam zkasíroval, celou bandu, kapelníka, všecko, a poručil ať hned svlíknou uniformy, ale hned, a hned furtumfurt, gleich.

REVIDENT (*zkrátka se zasměje*).

ŠRÁMEK. Jo, ono se to, pane revident, směje, ale Jezus Marjá, co dělat v takové chvíli. Já prosil za pardon. Pane hejtman, povídám, muzikanti jsou na mol, snad nepůjdou domů v košili, jen tak s instrumenty. „To je mně jedno,“ odsekne hejtman.

REVIDENT. Já bych je taky tak nechat, v košili pryč –

ŠRÁMEK. No ale, když jsem tak prosil, já nejstarší obrlajtnant –

Výstup 6.

KARLA, pak LABUŤKA, PŘEDEŠLÍ.

KARLA (*vyjde hloub z prava a jde na levo*).

ŠRÁMEK. Psst, někdo jde –

LABUŤKA (*z prava za Karlou*). Proč prcháte, slečno?

KARLA. Ze hřmotu banální zábavy.

LABUŤKA. Snad na cestičky pro romantické, sentimentalistní, staromodní milující.

KARLA (*dotčena*). Já? Těch cestiček nehledám.

LABUŤKA. A kdo s erudicí by je také hledal? Vždyť všeska ta romantika tristně končí manželstvím.

KARLA. Ó, dosud není možná manželství se tak docela zřeknout.

LABUŤKA. To vy, slečno, vy tak moderní?

KARLA. Jsou přece ohledy na rodinu, na společnost –

LABUŤKA. To je slabost a zpátečnictví. Volnému člověku je pouto manželství jenom směšností.

KARLA. Myslíte, že právo individua –

LABUŤKA. Ano, právo individua je prvním zákonem a proto rozbit stará pouta, zdeptat všecky předsudky a na ruinách šosácké vázanosti zeptá se nový muž nové ženy: Chceš být má?

KARLA. Ah –

ŠRÁMEK (*trna, tlumeně*). Rozumějí?

REVIDENT (*klidně odsukuje dým*). Gor nichts.

LABUŤKA. A sevrout se v náruč a vykřiknou jediným výkřikem v extasi blaha a potom se rozejdou.

KARLA (*zaražena*). Rozejdou se –

LABUŤKA. Ano, oba volní, ničím nezavázaní.

KARLA (*nejistě*). Ale, což – kdyby –

LABUŤKA. Ano, vím, co chcete namítnout: Děti. Vidíte, což kdyby byly děti – Děti! Také předsudek, stará theorie. Lidé nejsou k vůli dětem, ale každé individuum k vůli sobě.

ŠRÁMEK (*tuká si na čelo, hledě na revidenta*).

REVIDENT (*klidně pobne zamítavě dlani a kouří*).

LABUŤKA. Ano, slečno, vyžít se, to jediný zákon. Sensace nervů. Všecko ostatní je cop. Ale, slečno, napsal jsem vám báseň.

KARLA (*radostně překvapena*). Mně? Opravdu mně?

LABUŤKA. Komu jinému tu v tom hnízdě bych ji mohl napsat? Kdo by tu kromě vás měl pro ni porozumění? Tady všude jen vulgérní citění, všecko přímočaré, šedé, šedé. A jaké obzory! Víte-li, že se mi smáli, když jsem si oblékl tuhle novou, červenou vestu a la Gautier, tu slavnou, historickou vestu, víte, slečno, kterou si oblékl Gautier, když –

Výstup 7.

MRÁČKOVÁ, PŘEDEŠLÍ.

MRÁČKOVÁ (*z leva*). No konečně! Tady je. Ale, Karlo, co jsme se tě nahledaly! (*K Labuťkovi.*) Máte zas nějakou báseň, pane Labuťka?

KARLA (*překvapena*). Báseň?

LABUŤKA. To jest, slečno – (*K Mráčekové.*) To račte myslit –

MRÁČKOVÁ, Že by se měla děvčata taky najíst. (*Ke Karle.*) Pojď, je všechno uchystáno, čekáme.

KARLA. Proč jste nejedly, tetičko. Já nemám hlad.

MRÁČKOVÁ. Bodejť, nemáš hlad. Jen pojď, pojď. Taky pan Labuťka si beztoho skočí, chce tancovat.

LABUŤKA (*urážně*). Já netančím.

MRÁČKOVÁ. A to teď všichni mladí páni –

ŠRÁMEK (*bezděky povyblédl*).

MRÁČKOVÁ (*jej z očí*). Ah – Že ještě budou obrajtnanti od šiců vzácní. No tak pojď, Karličko – (*béře ji za ruku*).

KARLA. Ale, tetičko, přece mám právo –

MRÁČKOVÁ. A já taky. Jen pojď, pojď.

KARLA (*musí s ní odejít*).

LABUŤKA (*hledí za nimi*). Baba morosní – (*odejde na pravo*).

Výstup 8.

REVIDENT, ŠRÁMEK.

REVIDENT. Teď ta paní Mráček přijít pro nás. Tancovat –

ŠRÁMEK (*rychle vstane*). To tak! Tancovat s radnicí!
Radši abysme dopili. (*Vezme ze studánky láhev, podí ji revidentovi a nalévá ze své lábve do skleničky.*)

REVIDENT (*dopiv dívá se do lábve*). Nyc!

ŠRÁMEK (*také tak*). Ani kapka. Tak si půjdeme pro jiné.

REVIDENT. Versteht sich. Ale teď okošťovat jiný. Mají tam (*ukáže do pozadí*) taky, no, wie heisst man das, vědí, mají tam od kozy pán –

ŠRÁMEK. Od kozy pán? Co by to bylo?

REVIDENT. No wissen sie – Bock – černý pivo, Bock –

ŠRÁMEK. Ah, kozel!

REVIDENT. Ja, ja, kosel, černý pivo. (*Sebrav obě prázdné lábve odchází do pozadí v levo.*)

ŠRÁMEK (*také tak*). To jo, hehe, to si dáme, versteht sich, hehe – od kozy pán! (*Zajde s revidentem.*)

Výstup 9.

TORALOVÁ.

TORALOVÁ (*vycházejíc z myslivny, mluví zpět do síně*). Děkuju pěkně, děkuju a přijdu. Teď se podívám trochu kolem, ke studánce a nejdříve k starému dubu, tam bývalo naše zalíbené místečko. Jen se nezdržujte, paní myslivcová – (*pomlka*). Ano, ano – (*pomlka*). Jistě – S bohem zatím. (*Sejde na prostoru před myslivnou, rozhlédne se, pak zajde na pravo*).

Výstup 10.

PROFESOR, ÁDA, VÍT.

PROFESOR (*vyjde z lesa zleva v popředí. K Vítovi*). To už tetička jinde není nežli v myslivně. Podíváme se tam.

ÁDA. Ach, do dusné světnice.

PROFESOR. Tedy tam sběhnu sám. Půjdu hned. (*Odejde kvapně do myslivny.*)

Výstup 11.

ÁDA, VÍT.

ÁDA. Věřím, že se brzo vrátí. Má o nás strach. Ani na krok se nehnut, ani na krok, celou cestu. Všiml jste si? Jen k vůli tetičce teď odskočil. Jak ji hledal po celém výletě!

Vít. Rád by se s ní sešel. Vzpomínky mají čarovnou moc. U starých jsou jako druhý život.

ÁDA. Ach, život stínů, chvilkové zapomenutí s hořkým probuzením do skutečnosti. (*Pojednou.*) Ale vy jste se na strýce profesora cestou nemrzeli –

Vít. Milostpaní, čekal jsem a čekám, nač se mne chcete optat. Teď je volno.

ÁDA. Také odpověď. Budiž. Tak tedy: Tchyně povídala, že vás viděla předevčírem u samoty, a že jste zmizel, prve nežli mohla na vás zavolat.

Vít. Tuto otázku jsem čekal. Ano, tedy, byl jsem tam, už jsem se také přiznal.

ÁDA. *Mně* jste to zamlčel, když jsem se vás ptala, býváte-li v naší straně. Za to ještě jednu otázku a na tu nesmíte nic zapít. Byl jste tam tenkrát po prvé? Po prvé za ten čas, co jste tu z Prahy?

VÍR (*váhav*). Ne.

ÁDA (*živěji*). Byl jste už před tím! (*Naléhavěji*.) A povíte mi ještě, kdy to bylo?

VÍR. Co na tom záleží. Proč chcete vědět –

ÁDA. O záleží, ano, mně na tom záleží. Teď teprve se tážu.

VÍR (*nutí se do žertovného tonu*). Milostpaní, romantika neuměla –

ÁDA. Snad. Ale nejprve pravdu. Strýc přijde co nevidět, hned tu bude. Povězte, kdy jste byl u nás na samotě po prvé v ten čas –

VÍR (*váhav*). Je to podivné –

ÁDA. Řekněte. Strýc přijde, řekněte.

VÍR. Hned druhý večer, když jste sem přijela.

ÁDA (*neutají radostného překvapení*). Ah! (*Přemůže se hned a ptá se žertovně*.) Ale tenkrát vás nikdo neviděl.

VÍR. Nemohl; leda jen měsíc. Zatoulal jsem se tenkrát, byla vlažná, krásná noc –

Výstup 12.

PROFESOR, PŘEDEŠLÍ.

PROFESOR (*vyjde z myslivny*). To je quasi učarováno.

VÍR. Teta není v myslivně.

PROFESOR. Byla. Teď prý jen odešla, podívat se

kolem myslivny. Nejprve prý k starému dubu, to je také quasi přítel z mladých let. Snad bychom mohli jít za ní.

ÁDA. Jistě bychom slečnu vyrušovali ve chvíli vzpomínek, zvláště já, cizí. Ale vy, strýčku, jako starý přítel a druh z mládí –

PROFESOR. Myslíte? To jest – no ano – já bych –

ÁDA. My tu počkáme.

VÍT. Nebo snad –

ÁDA (*rychle*). Počkáme, ano, strýčku, však přijdete jistě hned.

PROFESOR. Hned bych přišel, hned, to se ví. Tak tedy podívám se tam, budu tu hned a myslím (*ke Vítovi*) s tetičkou. Tadyhle u studánky si odpočíte, je tu krásně, já přijdu hned. (*Odejde v pravo.*)

Výstup 13.

ÁDA, VÍT.

ÁDA (*bledí do buku, ke studánce*). Opravdu milý koutek, zvláště teď v tom parnu. Ale v noci – hu – To v polích je noc krásnější, letní noc, za jakých vy bloudíte. (*Usedne na lavičku.*)

VÍT. Letní noc v polích (*nutí se do žertu*), ano, ta umí čarovat.

ÁDA. Ó bez žertu, opravdu. Tady na samotě jsem ji také poznala. Naši chodí časně spat a tak sama do noci čtu nebo sedávám u okna, někdy i venku. Všecko spí a takové ticho kolem, leda že stromy za-

šumí nebo křepelka se ozve odkudsi z obilí jako ze spaní. A když plný měsíc vychází! Takové mystické rozjasňování v tmavém stromoví ve břehu za samotou, víte, v korunách těch starých buků. A kmeny bříz vám tak bíle vysvítí – A pak světlo na všem, a takové ticho! Krásně, krásně, ale toužebně teskno –

VÍR. Ano. I člověk spokojený cítí divný neklid i šťastný temnou touhu. Taková noc opojí, zmámí! Co v duši neuvědoměle klíčilo, toužebně vyrazí, a co již utlumeno – (*pomlka*) přemoženo – (*zamlčí se*).

ÁDA (*tiše opakuje*). Přemoženo, utlumeno – A když neutlumeno – (*náhle měníc tón*). Jen ještě hudba má takovou moc. Také jsem na ni vzpomínala za těch nocí, také na vás, jak jste u nás hrával a tenkrát – tu improvisaci – kdy vzbudila sen o srozumění duší –

VÍR (*neklidně se oblédne*).

ÁDA. O blahu tichého srozumění, nevysloveného, ale hluboce cítěného – (*Odmlčí se, pak tišeji.*) Jak jste přišel k nám na samotu –

VÍR. Tenkrát, té noci? Chodil jsem v polích jak chodívám. Cos mne pudilo, táhlo dál a dál – Bylo tak krásně. Jdu a jdu jako ve snách a najednou přede mnou bílé stěny příbytku pod stromy, na měsíci ještě bělejší; tabulky otevřených oken se jen leskly jeho světlem a z oken vanula vůně fial a z lípy u stavení. Byl jsem u vás, stál jsem u vaší samoty – Pojednou, jak nevím. Bylo vlažno, ticho. (*Odmlčí se, pak nutě se do žertu.*) Vidíte, že romantika neumřela –

ÁDA. A kdybych byla přistoupila z nenadání k oknu

nebo vyšla ven, byl byste uprchl jako jste ujel z Prahy. Proč tak najednou. Ani se nerozloučit –

VÍR. Vy to víte – a rozloučit se – Okamžik rozloučení bývá zrádcem a přemáhá. Musil jsem, musil jsem pryč, když jsem si uvědomil, že hřeším proti důvěře milého přítele, že bych mu lhal, lhal. Vyjasnilo se mi jaké tu nebezpečnoství a vás – vás, že to baví –

ÁDA. Ano, nechtěl jste být hříčkou, jak jste řekl. To jste si myslil! Hříčky! Koketství! To jste si mohl myslit! Hříčky, koketství tenkrát, kdy jsem prohlédla, že jsem se klamala v citu k svému vyvolenému, že konvence a rodina rozhodovaly více nežli mé srdce. Hříčky, koketství tenkrát, kdy jsem rozrušena naslouchala vaší hře a vyvinula dlaň z ruky svého ženicha –

VÍR. Bože!

ÁDA. Měla jsem vás za silného, že jste se mužně přemohl a vy jste se bál – hříček!

VÍR. Sama sebe jsem se bál.

ÁDA. Dnes už se nebojíte. Máte uklidnění –

VÍR (*trpce*). A bloudím k samotě.

Výstup 14.

MRÁČKOVÁ, TONIČKA, PŘEDEŠLÍ.

MRÁČKOVÁ (*z pozadí*). Vidiš, tady není. Co zas jen utíkala. Že snad za tím potrhlym Labuškou.

TONIČKA. To asi ne, rozzlobila se na něj.

MRÁČKOVÁ. Proč?

TONIČKA. Když jsem jí povídala o té jeho básni a že *(s úsměvem)* mně ji napsal.

MRÁČKOVÁ. To by se měla proč zlobit. Jdi, podívej se ještě ke kolu, já počkám u divadla – *(chce na pravo, v tom zablédne Víta s Adou)*. Á, už sami? Vidíš? Tak jdi. *(Odejde na pravo.)*

TONIČKA *(Oblédnouc se po Vitovi a Adě odejde na levo)*.

Výstup 15.

ÁDA, VÍR.

ÁDA. Ty si nás prohlédly. Budete nebohý, povědí ve městě – *(odmlčí se, hledí na Víta)* slečně lékárníkově.

VÍR. I vy jste slyšela ten klep?

ÁDA. Proč tedy chcete tu zůstat? Vytrhněte se z toho hnízda. V Praze ožijete, budete zase tvořit –

VÍR. Nebuďte staré touhy a sny – *(Nahle tlumeněji)*. Ta paní, co šla teď kolem, stojí za stromem.

ÁDA. A pozoruje nás. Půjdeme tedy dál. Třeba sem. *(Ukáže na levo.)*

VÍR. Ano; ale daleko nesmíme, k vůli strýci.

ÁDA *(ironicky)*. Ano, ano.

(Zajdou na levo do lesa.)

Výstup 16.

TORALOVÁ, pak PROFESOR.

TORALOVÁ *(vyjde z prava v popředí, stane u studánky, hledí do ní, usedne na lavičku, zamyslí se)*.

PROFESOR (*vyjde z prava, ale ne tak z popředi, rozblédne se. Jakmile spatří Toralovou, rychle a tiše se k ní blíží. Měkce, s úsměvem ji osloví*). Jako před třiceti lety.

TORALOVÁ. Ah, pan profesor! Vojtíšku, vy! (*Podá mu potěšená ruku.*) Vy jste mne poznal!

PROFESOR. Mládí se schází.

TORALOVÁ. Ale nevrací. Jak bych se byla nadála, že se tady s vámi sejdu!

PROFESOR. Našeho Václava, mého synovce žena, slyšela jste asi, že je u nás na samotě na letním bytě, vzpomněla si, že se podívá na výlet. Tak jsem musil quasi za rytíře; a pak jsem zaslechl, že vy tu jste –

TORALOVÁ. Ó rytíř a galantní. Ale kde máte paní doktorovou?

PROFESOR. Měli tady na mne počkat, to jest ona a Petr, váš synovec. Byl u nás.

TORALOVÁ. A je tu? O výletu nechtěl ani slyšet.

PROFESOR. Ale musil na něj. Václavova žena jej pozvala.

TORALOVÁ (*překvapeně*). Paní doktorová jej pozvala –

PROFESOR. Znají se z Prahy. Petr chodil k nim do domu, s Václavem někdy, ještě když byla svobodná. Snad jsou v myslivně. Čekali tu, když jsem zaskočil za vámi k starému dubu. A tady jsem vás stihl. Ale teď také o vás. Jak jste se měla po všechen čas –

TORALOVÁ. Jak je možná, je-li člověk u cizích a většinou v cizině, když žije vlastně bez cíle, bez užitku, kdy osud jím postrkuje proti jeho vůli.

PROFESOR. Tady, doma bude vám veseleji. Zůstanete tu hodně dlouho?

TORALOVÁ. Asi měsíc. Však to byla už má jediná touha.

PROFESOR. Budete tu mít klid (*živě, veseleji*) a hodně vzpomínek z mládí. To je také mé, vzpomínky. A byť i nebyly všechny radostny –

TORALOVÁ. Ano, jen když zůstanou čisté, když i v těch se nezklamete, když je pak nemusíte sám zahodit jako uschlou kytici, v níž se pojednou najde ošklivý hmyz –

PROFESOR. Co – jak, jakže, Helenko? Vy, a tady přec – Tady na tato místa zůstaly vám jistě nejčistší vzpomínky. Já sám – mně samému se jich tu vždycky quasi vyrojí, když zahlédnu starou myslivnu. Jak jsme vás sem vždycky ze zkoušek a po divadle vyprovázeli, jak jsme tu bývali o výletech. O prázdninách si často sem zajdu a dívám se od dubu sem před myslivnu. A když je prázdko, ticho, zmizí pojednou léta, dlouhá léta, zas je to mým očím quasi jak bývalo, jako byste měla vyjít z myslivny, vy, nebožtík váš tatínek s puškou na rameni – Jak teprve asi vy vzpomínáte na myslivnu tady a na svůj pokojíček –

TORALOVÁ (*překvapena*). Pokojíček –

PROFESOR. Ten váš, ten váš. Teď po třicíti a více letech vám to o něm povím, tady, u myslivny, smějte se, jak jsem jednou v neděli odpoledne, v červnu, o svatodušních svátcích to bylo, sem přišel. A nikdo doma. Paní myslivcová vzadu na zahradě, stará Ka-

činka spala v chlárku na schodech na púdu, a jinak nikdo. A jak jdu síní, vidím, že váš pokojíček je dokořen otevřený a nikdo v něm. Já se zrovna omámil. Roubená sednička bělostně vyblílená, bílá záslonka zdrhnutá při otevřeném okně, všecko jako křída. Na stole bělostná kytice vemeníku, voněla jím celá sednička, oknem výhled do zeleného mrákava lesního. Vůně a bělost v tom zelenavém šeru, a ticho – Jako posvátno. Já ostal u prahu jako u svatyňky –
(*Odmllí se.*)

TORALOVÁ. Ach, má sednička! Prve jsem v ní byla. Ta se změnila, jako všecko.

PROFESOR (*stržen vzpomínkami*). A pak jsem tenkrát chodil lesem, až jsem vás potkal. Šla jste s bratrancem, byla jste mu naproti. Tenkrát jsem ještě nevěděl, že překážím –

TORALOVÁ. Nač vzpomínáte –

PROFESOR (*živě*). Jak by ne, tady, s vámi, Helenko. Tenkrát jsem nic nevěděl, ani netušil. Ale pak koncem vagác – To jsem také sem přišel, sám, to jsem před odjezdem – ale ne – nač to, (*usmívavě*) no, pošetilost, no. Ale šel jsem zase marně. Nebyla jste zase doma. Řekli mně, že jste šla vyprovodit bratrance, přišel dát s bohem, že zítra pojede do Hradce do semináře. A já čekal, čekal v palčivé nedočkavosti, quasi u chvění, ano u chvění, teď se přiznám. Chtěl jsem s vámi mluvit, Helenko. Ironie osudu, v takovou chvíli! Přišla jste – nehněvate se, že vám to připomínám.

TORALOVÁ (*trpce se usměje, pohne dlaní*).

PROFESOR. Přišla jste bleďá a vzrušená, jen jste se kolem mihla a pryč do vaší sedničky. V tu chvíli obešlo mne hrozné tušení. Ucítil jsem, že překážím. Nečekal jsem, až vyjdete ze sedničky –

TORALOVÁ. Tam bych byla tenkrát ráda zemřela –

PROFESOR. I já jsem, Helenko, (*s tichým úsměvem*) tenkrát myslil na smrt, když jsem od vás vyrazil a lesem bloudil až do noci.

TORALOVÁ. Věděla jsem, jak jste nešťastný –

PROFESOR. Ach ano, musila jste vidět. Nu a teď po tolika letech vám tu povídám, co jsem tenkrát toho podzimního odpoledne chtěl říci, teď (*usmívá se*) teprve quasi vyznání lásky, když už přehořelo, přebolelo. Ale vzpomínka na všechno to blouznění mládí – No – abych se nestal sentimentální – Ale to ještě: (*veseleji*) věrný jsem vám, Helenko, ostal, věrný své lásce.

TORALOVÁ (*podá mu ruku pobnuta, tišeji*). Ano. Tím bolestněji jsem cítila, když on tak –

PROFESOR. Povolil probám své matky –

TORALOVÁ. Ó, pro tu oběť byl mně ještě dražší. Ale pak, když se stal farářem, a měl štěstí, stal se jím brzo, když měl faru – ne, ne – (*Trpce se usměje, vzrušena.*) Nabídl mně, ne, ne – (*Vstane.*) Příteli, to je ta kytice potřísněných vzpomínek –

PROFESOR. Opuštěte, Helenko, netušil jsem –

TORALOVÁ. Ano, jak byste mohl cos takového pomyslit. Oh, čím jsem mu byla, – jak jsem se domní-

vala, – a čím pak mne chtěl mít! V ustavičné, nekonečné lži před světem měla jsem s ním žít. Pojdte, pojdte. Kde jsou vaši – (*Přemáhá pohnutí.*) Jak jste mne zavedl do vzpomínek! Ale nač vzpomínat. Minulost zkalena a přítomnost – jaký život. Den za dnem bez radosti a pozorovat a i na sobě pocítovat staré pravdy, jak všude jen samé sobectví, samá lež, v nás, v jiných, lež z marnivosti a nestatečnosti, lež ze zdvořilosti i přátelství, když se lží vstupují v manželství a se lží v něm žijí, když se lží umírají, když lež i po smrti panuje. Ano, a pravda, holá pravda ztrpčuje život a lež jej oslazuje. A je jí plný život. Nenávidíte jí a ona vítězí. A tak jak žít, jak. Už jen pozorovat neužitečný svůj život jako přírodní postup s určitým, neutěšeným koncem. Dost přemýšlím a konec konců vidím, že to je marno a i zbytečno.

PROFESOR. Ale Helenko, proč trhat pořád samé kopřivy, když je také krásné kvítí na světě; a je ho víc –

TORALOVÁ. Ah, Vojtíšku, vy jste byl vždycky a jste optimista.

PROFESOR. Život je těžký, ba i zlý, proč nebrat na něj jasnější brejle –

TORALOVÁ. Vidíte? A nalhávat si. Optimismus co je – sobě nalhávání.

PROFESOR. To ne, je víra v dobro. Ztraťte ji a co pak –

TORALOVÁ. Co pak, ano – (*Mávně rukou.*) Potírat to zlo a lež. (*Podá profesorovi ruku.*) Vás osud také

odbyl. Vás i mne. Vy jste také žil jen jiným. Ach, ne sobě žít, ne sobě. (*Pojednou.*) Co říkáte Petrovi – sestra k vůli němu v psaních tuze stýskala. Ale teď se snad rozhodl –

PROFESOR. Až bude mít teď úřad, úkol a povinnost, usadí se.

TORALOVÁ. To také doufám. Ale také by ho snad už ženili. Sestra mluví nadšeně o slečně lékárníkově, ta že jej miluje.

PROFESOR. Ano, slyšel jsem.

TORALOVÁ. A on –

PROFESOR (*zakroučí hlavou*). Asi na ni nemyslí, protože dle všeho ještě nezapomněl –

TOLAROVÁ. Měl nějakou lásku?

PROFESOR. Zdá se, ale asi nic jen tak studentského. Určitého nevím nic. Jen co hovorem stržen prve naznačil, že uprchl quasi od pokraje propasti.

TORALOVÁ. Tak! Kde, v Praze?

PROFESOR. Ano, ale víc neřekl. Ani našemu Václavu se nesvětil.

TORALOVÁ (*tdhle*). Tak. (*Pojednou.*) Kde je, kde jsou –

PROFESOR. Snad čekají v myslivně. Podíváme se tam.

TORALOVÁ. Ano, musím se tam také stavit. (*Jde do myslivny.*) Víc vám tedy neřekl? (*Vejde do myslivny.*)

PROFESOR. Ne, už nic. (*Vejde za Toralovou do myslivny.*)

Výstup 17.

ÁDA, VÍT.

ÁDA (*za hovoruvyjde mezi krajní stromyna levou v popředí*) – ano, nechápu, opravdu, jak zde chcete vydržet. Jaké jste měl plány a teď takový, odpusťte šosácký konec.

VÍT. Mám povinnost k rodině –

ÁDA. Z té povinnosti se ještě i oženíte, to jest ožení vás, nevěstu již mají, budete mít „maminku“, děti, utopíte se ve všedních starostech. Opravdu chcete vydržet? Já tu „idyllu“ mám teprve třetí týden, a je klidnější a s jistotou, že se z ní dostanu, a přece jaká poušť! A vy v ní chcete zůstat na vždy, na vždycky! Ah – my jsme už z lesa ven. (*S úsměvem.*) To jste mne vedl jistě nejkratší cestou.

VÍT. Profesor nás hledá –

ÁDA. O toho se nestarejte, že zabloudí. Leda s vaší tetičkou v minulosti, ve vzpomínkách. A my – my se v nich rozejdeme.

VÍT. Proč, jak –

ÁDA. Protože nechcete do Prahy a protože tady už nebude žádný výlet, do kterého bych vás donutila, a nic, protože se už nesejdeme, ani tak, jako když jste zabloudil k naší samotě. Ani ne tak, jako té noci, kdy se budí stejné myšlenky a snad v tu chvíli i stejné touhy, kdy jsme se alespoň v myšlenkách setkali. Na samotu již nepřijdete.

VÍT (*rozrušuje se*). Prchl jsem před vámi z Prahy, a teď, a teď – zase k vám – Na samotu, tam, – kde –

Výstup 18.

PROFESOR, PŘEDEŠLÍ.

PROFESOR (*vyjde z myslivny, zůstane nad schůdky*). Kde jste byli! Kde chodíte! (*K Vítovi*.) Tetička je tu v myslivně. Pojdte, čekáme. (*Sestoupí se schůdků*.) A dělá se vítr, něco se přižene.

ÁDA. Ah, to se těším!

PROFESOR. Přece tu neostanete. Pojdte, pojdte. (*Obrací se do stavení*.)

ÁDA (*k Vítovi*). Strýček vám přišel vhod. (*Za profesorem*.) Už jdu, už jdu! (*Vběhne za profesorem do myslivny*.)

VÍT (*volněji, zamyšlen vkročí za ní*).

Výstup 19.

KARLA, pak LABUŤKA.

KARLA (*vyjde z pozadí, rozblíží se, volá*). Toničko!

LABUŤKA (*rychle vyjde z leva*). Ach slečno, jaké štěstí!

My jsme, slečno, prve spolu nedomluvili.

KARLA (*ostře*). O domluvili.

LABUŤKA. Alespoň já nemohl domluvit, nemohl jsem vám říci, že u vás, která máte takovou erudici a povznášíte se s indignací nad bornyrované předsudky, která –

KARLA. Má hořké zkušenosti a sklamaní už ve svém dvacátém roce –

LABUŤKA. Ano věřím. V tom banálním milie uzkých, šedých obzorů. I já to znám. Ale triumfující

pohrdání povznesete vaši psychosu nad všednost a prchnete v kvetoucí sady umění, plné tuberos a asfo-
delů. Tam jsem vás našel – ano –

KARLA (*štiplavě*). Ano, vždyť jste mně napsal báseň.

LABUŤKA. Ano, zajisté.

KARLA. Komu jinému byste ji mohl napsat, řekl jste.

LABUŤKA. Ano, ano.

KARLA. Dejte mně tu báseň.

LABUŤKA. Já ji dříve přepíšu, slečno.

KARLA. Tak mně ji dejte alespoň přečíst.

LABUŤKA. Je jen skizzně na papír hozena –

KARLA. Tedy mně ji přečtete sám. Čekám toužeb-
ně. Už poslouchám.

LABUŤKA (*vytáhne z kapsy báseň*). Vy jí porozumíte,
slečno. Tedy. Začínám (*rouhá si skřípeč na nos*). Pro-
sím. (*Čte.*)

„Zatopen vodami melancholie,
uspán tázavými pohledy lotosů svadlých –“

KARLA (*popuzena*). Ah, to je přec!

LABUŤKA. Co –

KARLA. Nic, jen dál, dál –

LABUŤKA (*čte*).

„Halím se zvolna v zelené řasy –
Vím, půjde tu víla –“

KARLA (*zlostně i posměšně*). Má těžká víčka –

LABUŤKA (*čte*). Má těžká – (*v tom případě mu, kterak
to Karla žnd*) Jak slečno, vy –

KARLA (*cituje deklamatorsky*). „Má horké vlasy, na nich visí umdlení“ Je to tam tak?

LABUŤKA. No je, ale to –

KARLA. To už četla má sestřenice z básně, kterou jste jí věnoval, dříve nežli mně, už před naším setkáním. Vypravovala mně o ní, citovala mně, co si pamatovala. A co se s tetou nasmály! Tak teď jsou dvě víly a snad jich najde ještě víc a všechny oblaží touto básní – nenasytný Pan –

LABUŤKA. Slečno, vy jste mne nepochopila, vy mně nerozumíte –

KARLA. Ó již dobře. Ale nerozuměla jsem, když jsem si myslila, že ve vás najdu oporu, že mně nebudete víc nežli Budha a Goya, víc nežli Munch a –

LABUŤKA. Pochopíte, že individualism –

KARLA. Váš je obyčejné záletnictví.

LABUŤKA. Zklamal jsem se ve vás. Myslíl jsem, že jste nová žena, že víte, že minul čas trubadurů, věrných rytířů, sentimentalistně vzdychající lásky, že člověk není otrok jediného citu (*ustupuje na levo mezi stromy*), ale suggestivních nálad, že dle nálady se má vyžít –

Výstup 20.

TONIČKA, PŘEDEŠLÍ.

TONIČKA (*jež za poslední Labuťkovy řeči vystoupila z prava, vpadne*). A tropit si bláznů z těch, které vám uvěří. Pojď, Karličko.

LABUŤKA. Slečno, vyžít se, sensáče nervů, ostatek je –

MRÁČKOVÁ (*za scénou, ostře*). Toničko! Karličko!
LABUŤKA (*sebou trhne*). Má úcta. (*Spěchá na levo.*)
Pušky! (*Zajde.*)

KARLA. A já mu chtěla psát a snila jsem o splnutí duší. Ani on ne! Nikdo tu, nikdo! Pryč odtud!

TONIČKA. Tak, tak, zatím jen odtud. (*Odejdou v pravo.*)

MRÁČKOVÁ (*za scénou, ostřeji*). Tonko! Karlo!

Výstup 21.

VERUNKA.

VERUNKA (*rychle z pozadí v levo, zaběhne do myslivny*).

(*Za okamžik také z pozadí v levo.*)

MISTR.

MISTROVÁ. } Pojdte, pospěšte si, ať nezmokneme.

SYNEK. }

(*Zajdou v pravo do lesa.*)

PRVNÍ DĚVČE (*z pozadí v levo*). Kde je Máli –

DRUHÉ DĚVČE. Ostala v kole.

PRVNÍ DĚVČE. Taky jsme mohly ještě počkat.

DRUHÉ DĚVČE. To tak, aby mně zmokly nové šaty.

Pojd, pojd.

LABUŤKA (*z pozadí z leva. Shlédnuv děvčata, přidá do kroku*). Slečny! Slečny!

PRVNÍ DĚVČE (*slabě vykřikne*). To je zase ten –

DRUHÉ DĚVČE. Utecme. (*Obě chvatně odejdou v pravo.*)

LABUŤKA. Slečny! Slečny! (*Pospěchem zajde za nimi.*)

Výstup 22.

REVIDENT, ŠRÁMEK.

ŠRÁMEK (*vystoupí zleva z pozadí, rozhlíží se po nebi*). Já to povídal, že něco přijde. Ta boufka všecko zkazí. Škoda toho pivečka, ale toho, co jsme nejdřív pili; to bylo lepší nežli ten „od kozy pán –“ hehe –

REVIDENT. Ten nestojí za kóčka. Ja toho vypít jen pět takovej malej sklényc (*uplívne se*). Pótvor –

ŠRÁMEK. Pane revident, musíme si pospíšit.

REVIDENT. Snad počkat da im Jägerhaus.

ŠRÁMEK. Já bych rád dorazil na Vejrovu samotu. Musím tam pro máslo.

REVIDENT (*vychrkne krdtkým smichem*). Ach, Herr Oberlieutenant!

ŠRÁMEK. Jo, vědí – to vědí, když ona stará – A my tam ještě dorazíme.

REVIDENT. Das wohl, ale jak. (*Zajdou vpravo.*)

(*Okamžik jeviště prázdné.*)

Výstup 23.

ÁDA, pak VÍR.

ÁDA (*bez klobouku, vyběhne nad schody, stane mezi sloupy, okamžik hledí na ženoucí se bouři, pak sběhne na prostoru před myslivnu*). Ah – ah – (*rozloží paže jako křídla, hledí do letících mračen*).

VÍR (*vyjde na zásep, sběhne pod schody*). Milostpaní –

ÁDA. Ach, to je rozkoš! Těch divokých mraků,

a les v ženoucí se bouří. Jak šumí, poslouchejte! (*Přihlíží si chvějící se kadeř uvolněnou větrem.*)

VÍT (*zabředl se na Ádu, stržten*). Co les, co bouře!
Jak vám to sluší! Jak jste krásná!

ÁDA (*hledí mu na okamžik do očí, pak pojednou*). Půjdete s námi na samotu, doprovodíte nás?

VÍT. O rád, rád bych, ale teta chce domů silnicí.

ÁDA. Tedy už se více nevidíme.

VÍT (*zalekne se, vyhrkne*). Že už ne!

ÁDA. Ano, Na samotu nechcete.

Výstup 24.

PROFESOR, PŘEDEŠLÍ.

PROFESOR (*vyjde kvapně, stane nad schody*). Ale Adélko –

ÁDA. Strýčku, to je krása!

PROFESOR. Bouře je tu. (*Blýskne se.*) Vidíte? Pojďte, poďte! (*Chce sestoupit.*)

ÁDA (*kvapně, dychtivě k Vítovi*). Přijdete, vidte.

VÍT (*vydechne*). Ano, přijdu.

ÁDA. Zítra odpoledne – u buků. (*Chvátá k profesorovi.*) Už jdu! Ach, to je krása! (*Vběhne kolem něho do schůdků a do myslivny.*)

PROFESOR (*k Vítovi*). Pojďte, začíná pršet. (*Vejde do myslivny.*)

VÍT (*vytrhnuv se*). Už jdu. (*Jde za profesorem, zůstane však na zdspi u zábradlí a zabředl se před se. Spustí se tichý dešť.*)

VÍT, TORALOVÁ, pak PROFESOR.

TORALOVÁ (*vyjde z myslivny, stane nepozorovaně za Vítem, na nějž mírně promluví*). Petře, co tak zamyšlen?

VÍT. Já? A ne, tetičko, nic –

TORALOVÁ (*mírně, ač důtklivě*). Mně můžeš zapírat. Ale sobě nezapírej a přiznej si pravdu. A chraň se propasti.

VÍT (*překvapen, trhne sebou, po tetě se obrátí*).

PROFESOR (*vyjde rychle ze stavení*). Vy tu chcete ostat?

VÍT (*kvapně*). O ne, už stříká až sem. (*Zajde do stavení.*)

PROFESOR (*bledí za ním*). Mně se zdá –

TORALOVÁ. Co –

PROFESOR. Helenko, mně se zdá, že zase překážím.

TORALOVÁ. Ano. Ale já také. Jenže teď musíme. Pojďte, přáteli. (*Jde do stavení.*)

PROFESOR (*za ní*).

JEDNÁNÍ TŘETÍ.

(Na Vejrově samotě jako v prvním jednání.
Je slunečné dopoledne.)

Výstup 1.

PROFESOR, VEJROVÁ.

PROFESOR (*stojí u plotu a vyhlíží na levo do pozadí*).

VEJROVÁ (*vyjde ze statku*). Koho vyhlížíš –

PROFESOR. Honcku, nese-li noviny.

VEJROVÁ. Taky bych se ho byla ráda dočkala.

PROFESOR. A nepočkáš? Už by tu měl být. Nějak se omeškal.

VEJROVÁ. Musím na pole, podívat se, máme-li obracet, co včera nedovázali. No, nežli se vrátím, bude Honcka tu a přinese mně –

PROFESOR. Co –

VEJROVÁ. Od Václava psaní. Tak se ti nějak těším, tak mně pořád něco říká, že dostaneme vod něho dnes psaní. A v tom nám už oznámí, kdy jistě přijede. Adélka mu dnes také psala. A přiuvstala si. Když jsem jí ráno nesla snídání, myslela jsem, že bude po tom vejletu ještě spát, a vona už u stolu a píše. Ta si přispíšila, aby nezmeškala, až Honcka půjde do města.

PROFESOR. Kde je Adélka? V sedničce?

VEJROVÁ. Ne, v předu na zahrádce. (*Okamžik pomlčí.*) Jestli pak vona Václavoj psala, že byla na tom vejletu.

PROFESOR (*překvapen*). No, a což –

VEJROVÁ. I, radši kdyby byla nechodila, a ty taky.

PROFESOR (*kvapně*). Proč –

VEJROVÁ. Nebylo by řečí.

PROFESOR. Cože! Řeči, už řeči –

VEJROVÁ. Hned včera jsem to měla. Nejdřiu se tu Šrámek stavil pro máslo, přišel se zámeckým revidentem, s tím Němcem, a hned vo vejletě, jaký řeči teď má mladej lid, jak jste chodili po lese, jak se vyrážela Adélka s Vítem. V tom se přihnala Mráčková, řeznice, se slečnama. Šrámek sice jako když utne a taky se hned s máslem ztratil, a přšalo –

PROFESOR. Revident s ním.

VEJROVÁ. Ne, ten vostal a jen se Šrámkoj pošklivoval, Šrámek přestal, Mráčková začala a hned vo vejletě, jak se to paní doktorce, jako Adélce, jistě líbilo, že se ňako vyrážela s panem Vítem, že chodila s ním po lese –

PROFESOR (*vpadne*). Jen na chvilku s ním byla sama, cò jsem doběhl do myslivny. Co by Mráčková –

VEJROVÁ. Věřím, ale přece se řeklo a řekne a všimli si toho. Vdaná chodit s cizím po lese –

PROFESOR. Žes včera nic neřekla, když jsme přišli.

VEJROVÁ. Před Adélkou, jak pak, a pak jsem si to hned ani tak nepředložila, až teprve v noci se mně rozležalo v hlavě.

PROFESOR (*znepokojen*). Zbytečné starosti, Baruško –

VEJROVÁ. Taky jsem si na konec řekla. Jak by taky bylo možná. Ale už jen to pomyšlení – A to, že šel tuhle kolem, nežlis přijel –

PROFESOR (*rychle*). Vít? A stavil se, mluvil s Ádou?
VEJROVÁ. To ne, ani ho neviděla, nestavil se.

PROFESOR. No tak vidíš; a za celý ten čas, co tu je, také nic.

VEJROVÁ. Ale když takový zlý slovo jedu ukápně.

PROFESOR. Ani bych si toho nevšiml.

VEJROVÁ. Ba radši. Ale, (*odmlčí se*) toho Víta, vš, tuze sem nezvi. To jsem ti chtěla eště říct. A teď půdu. (*Veseleji.*) A bude-li pak tu psaní od Václava s novinou, že přijede. Už du, s pánem bohem. (*Odejde v pravo za plotem.*)

PROFESOR. S pánem bohem, Baruško. (*Hledí vážně za ní, jde pak do statku, cestou se zastaví u sedničky, maně nablédne oknem, zachází za brušku.*)

Výstup 2.

HONCKA, PROFESOR.

HONCKA (*vystoupí z leva za plotem. Jak shlédne profesora, pozdraví*): Dej pámbù dobrý předpoledne.

PROFESOR (*se rychleji vrátí*). Že už jdeš! Co tak dlouho – Neseš noviny?

HONCKA. Nesu, tadykle (*vytahuje z kapsy noviny*)

PROFESOR. A psaní –

HONCKA. Žádný nebylo.

PROFESOR (*zklamán*). Že ne? Z Prahy psaní –

HONCKA. Ani z Prahy, a z města taky nic.

PROFESOR (*překvapen*). Co z města –

HONCKA. Paní doktorka poudala, že snad dostanu
ňákou knížku.

PROFESOR. Od koho?

HONCKA. Od toho pana Víta. Nes' jsem mu psaní.

PROFESOR. Psaní? Á tak – A odpověď žádná.

HONCKA. Žádná.

PROFESOR. A tu knížku neseš.

HONCKA. Nenesu, jen vzkázal, že ji eště dnes pošle.

PROFESOR. Aha – No dobře, Honcko. Panímámě
nic neřkej, to jest, nesháněj jí, já jí to vyřídím. Co
budeš teď dělat –

HONCKA. Mám tadykle (*ukáže na pravo za plot*) vy-
brat struhu.

PROFESOR. Tak jdi a vybírej, já to za tebe vyřídím.

HONCKA (*odejde stezkou za plotem v pravo*).

Výstup 3.

PROFESOR, pak ÁDA.

PROFESOR (*stojí okamžik zamyšlen, sedne pak pod
brušku, stranou do stínu, rozdělá noviny, začne číst, záhy
však přestane a bledí zamyšlen před se*).

ÁDA (*vyjde ze statku, chvátá ke brance, vyblíží na
levo, vyjde za plot na cestu, vyblíží zase tím směrem
stíníc sobě dlaní zrak, pak se vrdí zase brankou. V tom
sblédnouc profesora, jenž ji upřeně pozoroval, slabě vykřik-
ne*). Ach, strýček! Ani jsem vás neviděla. Myslíla
jsem, že jste šel do lesa.

PROFESOR. Čekal jsem na noviny.

ÁDA (*rychle*). Už je máte! Honcka už přišel! Já ho tedy propásla.

PROFESOR. Čekala jste ho. Vida, jak je vzácný.

ÁDA (*neklidně*). Kde je – (*Chce odejít.*)

PROFESOR. Neshánějte ho. Nic nepřinesl, jen tady ty noviny.

ÁDA. Psaní žádné –

PROFESOR. Ne, a nic.

ÁDA (*nejistě a přece dychtivě*). Mně – nic – (*vzpomene si*). Václav zase nepsal.

PROFESOR (*jenž ji zkoumavě pozoroval, nutí se do rozmarného tónu*). Nepsal, čtverák. Vy mu píšete, přivstanete si, vzpomínáte quasi Penelopa a on ani řádek.

ÁDA. To je divno, že nepíše. Co nového v Praze?

PROFESOR. Nic, to víte v tuhle dobu. Ale je-li libo – (*poddvá jí noviny*).

ÁDA. Oh, děkuju, jak bych vás mohla oloupit. Čekal jste na ně.

PROFESOR. Tak se s nimi podívám do lesa. Ale vy tu samojediná. Do lesa byste nechtěla?

ÁDA. Promiňte strýčku, ale jsem po včerejšku unavena; a když musím také odpoledne s vámi do Pavlovic.

PROFESOR. Tam už musíme. Kmotřička Václavova by se zlobila. (*Zatím vstal.*) Ale kdybyste tu nechtěla být sama, já bych tu ostal.

ÁDA (*rychle a již netrpělivěji*). Ne, nikterak, strýčku, to je vaše procházka. A vždyť tu nebudu po prvé sama.

PROFESOR. Budete číst.

ÁDA. Jako vždycky.

PROFESOR. A máte co?

ÁDA (*již nervosně*). O mám a dost. Nabrala jsem si toho v Praze.

PROFESOR. Já se proto ptám, že si snad už knihy vypůjčujete.

ÁDA (*překvapena*). Jak to –

PROFESOR. Honcka prve něco pletl, že vám Vít pošle nějakou knihu.

ÁDA. Ah, to jsme včera o ní mluvili, je to kniha o Chopinovi.

PROFESOR. A dnes jste mu o ni psala.

ÁDA. To se Honcka zpovídal – Nepřinesl jí?

PROFESOR. Ne, ale že ji Vít ještě dnes pošle.

ÁDA. To pan Vít vzkázal.

PROFESOR. Ano, vzkázal, nepsal. Ale už jdu, s bohem. Ah, ještě noviny (*sebeře s lavičky noviny, dochází k brance, pojednou se však u ní zastaví*). Ale, Adélko, s knihami si nic nezačínajte. Takhle jich nevypůjčujte.

ÁDA. Jak to, proč –

PROFESOR. Všecko se hned obrátí. Jako pro včerejšek. Vidíte, už hned včera uslyšela sestra, jak jste se s Vítem bavila a že – že jste chodili sami po lese.

ÁDA. Co na tom?

PROFESOR. Já vím, já vím, ale je tu o maminku, jde mně o sestru. Ta pro tu klevetu dnes nepsala. To víte, jste Václavova a ve Václavovi je quasi její život.

ÁDA. Pro tohle takové řeči! Ale maminka má ná-
zory –

PROFESOR (*ostřeji vpadne*). Starosvětské, ano, ale
v tomhle já také. A také myslím, že není potřeba, aby
vám někdo knihy posílal, respektive snad nosil. S bo-
hem. (*Odejde v pravo v pozadí.*)

Výstup 4.

ÁDA, pak Vít.

ÁDA (*bledí za profesorem, pak pohodivši hlavou, jde
do stavení. U brušky zavolá:*) Honcko! (*zajde; z nádvorí
ji slyšeti, jak volá:*) Honcko! (*Vrátí se rychle, jde do
sedničky, vyjde kvapně ven majíc bílý, hedvábný šátek volně
pod bradu uvázaný, míří k brance, v tom*)

Vít (*vystoupí zpod stromů stojí ve břehu*).

ÁDA. Přišel jste!

Vít. Musím s vámi promluvit. Nikdo tu?

ÁDA. Ne, ale počkejte, přivru vrátka. (*Chvatně jde
za brušku ke stavení, za okamžik se vrátí k brance.*)
Pojďte!

Vít (*sestoupí zpod stromů k brance, políbí Adě ruku*).
Psala jste ráno, že vás strýček včera večer, když jste
přišli domů, vyzval, že s ním musíte dnes odpoledne
do Pavlovic –

ÁDA. Ano; proto jsem psala, abyste odpoledne
sem marně nechodil.

Vít. Já neodepsal.

ÁDA. To bylo dobře.

Vít. Ale vzkázal jsem. Rozuměla jste –

ÁDA. Tušila jsem, ano. Ale nemám to od posla samého.

Vít. Tak!

ÁDA. Od strýce profesora, ten s Honckou mluvil dřív.

Vít. Co říkal –

ÁDA (*s úsměvem*). Trochu se divil. Ale pojdte dál. Vy jste se asi také divil, když tak z nenadání přišel můj lístek.

Vít. Ve chvíli, kdy jsem vám už sám chtěl psát. Ale, když jsem četl vaše řádky, včerejšek se vrátil a jakoby se kolem pozatmělo přítím bouřky v lese, jak jste v ní stála, tak krásná –

ÁDA. Myslíla jsem, že vaše vzrušení uletí s mračny té bouře. Ale přišel jste, jste tu, (*s úsměvem*) po třetí.

Vít. Po čtvrté.

ÁDA. Ano, počítám-li, jak jste tuhle ve běhu pod bukem stál a zmizel –

Vít. Když jsem se tam lesem přikradl, abych vás jen zahlédl, (*tišeji*) jako tenkrát po prvé.

ÁDA. Té světlé noci. Kudy jste tenkrát přišel? Tudy? (*Ukazuje na pravo.*)

Vít. Ano, a tam jsem stál, tam jsem v pošetilé touze čekal, tam jsem po vašem stínu prahl. Začarované místo – Tam jsem zapomněl (*vytrhuje se*) a teď tu zase zapomínám.

ÁDA. Zapomeňte, nevzpomínejte, leda jen na tu noc. Na tu vzpomínejte.

Vír. Ne; povím vám o dnešní noci, že jsem ji probděl, celou noc –

ÁDA. Do které jsem tu (*ukáže na okno*) hleděla a na vás myslila a na to, jak vás odtud vytrhnout, z toho ovzduší, do kterého nepatříte, jak vás odtud dobýt, aby tu váš talent nezašel.

Vír (*tručně dotčen*). Ne, o tom už nemluvte, prosím vás. I na to jsem v noci myslil, jak jste mně včera domlouvala; a také na to –

ÁDA. Nač –

Vír. Jste-li tak přesvědčena, je-li vaše víra v mé nadání tak pravdiva, bez stínu –

ÁDA. Není-li sobecká, chcete říct. Třeba, ano, je a může být, vždyť vidíte, jaké to sobectví. Klid a povinnost vám obětuje. (*Vzpomene si.*) Řekl jste, že jste mi chtěl dnes ráno psát –

Vír. Ano, když jsem se rozhodl –

ÁDA (*dychtivě, vzrušená*). Rozhodl, že –

Vír. Po té těžké dnešní noci jsem se rozhodl, po té včerejší závratí, která by vás strhla do propasti, rozhodl jsem se, že půjdu na radnici, říct o to místo.

ÁDA. Ale nešel jste –

Vír. Přišel váš lístek v tu chvíli a já se obrátil – sem. Na prahu potkal jsem tetu.

ÁDA. Proč na ni vzpomínáte?

Vír. Viděl jsem podezření v jejím pohledu, slyšel jsem je už včera u myslivny, když jste odběhla z bouře do světnice. A dnes, když mne potkala na prahu, řekla zkrátka: „Byl tu posel od paní doktorové ze samo-

ty –“. Jenom to řekla, ale jak, s jakým pohledem. –
A kam jdu, se optala.

ÁDA. A vy –

Vít (*chmurně*). Zalhal jsem jí.

ÁDA. Bojíte se.

Vít. O vás, a o něj, Ado, na nějž oba myslíme. Jako
hrozivý stín stojí nade mnou –

ÁDA. A má láska, jež se ničeho nebojí?

Vít (*chytne ji za ruce*). Ádo, ach, jak zůstat při
svém rozhodnutí! (*Libá jí ruce.*)

ÁDA. Ne, nezůstanete tu, odjedete!

Výstup 5.

PROFESOR, PŘEDEŠLÍ.

HLAS PROFESORŮV (*za scénou v pravo*). I hlele, vzácní
hosté. Helenko! Helenko!

ÁDA. Strýc! Už se vrací. To schválně!

Vít. A teta! To psaní –

ÁDA. Nesmí vás tu vidět, alespoň ne hned.

Vít (*ustoupí za strom*).

PROFESOR (*chvátaje v pozadí z prava na levo, ohlédne
se*). Ádo, slečna Toralová jde – (*zajde na levo*).

Vít (*rychle*). Odejdu statkem.

ÁDA (*rychle*). Ne, neutajilo by se, že jste tu byl.
(*V nesnáziích.*) Vstupte sem (*ukáže na sedničku*).

Vít (*se zarazí*). Tam?!

ÁDA. Jenom na chvílku. Odvedu je odtud. Rychle,
rychle!

VÍT (*ustoupí do sedničky*).

ÁDA (*mluví za ním rychle, tlumeně*). Čekejte, až je odvedu – (*obráti se ku brance; spatříc profesora a Toralovou rychle ustoupí od sedničky a jde jim naproti*).

Výstup 6.

PROFESOR, TORALOVÁ, PŘEDEŠLÍ.

TORALOVÁ (*z leva*).

PROFESOR (*s ní*). To bude mít Baruška opravdu radost. Je na poli, pošlu pro ni.

TORALOVÁ. Nevolejte jí, nerada bych ji meškala, počkám.

PROFESOR. Ale přece. Jděte, prosím vás, dál; Adélko – Tak už jdu a hned tu zas budu, jen co Honcku pošlu (*rychle odejde v pravo*).

ÁDA (*u branky*). Vítám vás, slečno.

TORALOVÁ. Dobrý den, paní doktorová.

ÁDA. Račte, prosím, dál. (*Ukazuje do statku.*)

TORALOVÁ. Děkuji; ale mohly bychom počkat tu, až přijdou. Je tu tak krásně.

ÁDA. Ale slunce pálí.

TORALOVÁ. Tím příjemnější stín.

ÁDA. Jak je libo.

TORALOVÁ. Takový klid tu všude.

ÁDA. Ano, někdy až tíží.

TORALOVÁ. Snad spíše samota.

ÁDA. Po hlučném včerejšku je milá. Jak jste došli, slečno, včera z výletu?

TORALOVÁ. Děkuji, dobře.

Výstup 7.

PROFESOR, PŘEDEŠLÍ.

PROFESOR (*rychle se vrací*). Honcka už letí. (*Vejde brankou.*) Tak ještě jednou, vítám vás.

TORALOVÁ. Děkuji srdečně, ale (*k Adě*), už také mám prosbu; sklenici vody, smím-li prosit. Procházka v tom parnu –

ÁDA (*ne příliš ochotně*). S radostí. (*Chce jít.*)

PROFESOR. Počkejte, Adélko, to ne, vodu ne, to by byla pěkná úcta. Raději sklenici smetany.

ÁDA (*k Toralové*). Je libo?

TORALOVÁ. Byla bych povděčna, paní doktorová.

ÁDA (*nutíc se do veselého tónu*). Ale napřed se už, slečno, omlouvám. Maminka ze samých ohledů ke mně k ničemu mne v hospodářství nepouští, nic mne nenechá dělat, a tak nevím, kde co má. Ale zkusím to. (*Odejde do statku.*)

Výstup 8.

PROFESOR, TORALOVÁ.

TORALOVÁ (*bledí za Adou, až zajde, pak rychle k profesorovi*). Co voda, co smetana. Ráda bych s vámi několik slov o samotě promluvila.

PROFESOR. A já – Ale málem byste mě byla nestihla. Odešel jsem do lesa, ale, dnes, nevím, neměl jsem tam stání, nedalo mně, musil jsem zpátky, podívat se sem. Snad jste toho příčinou také vy. Víte, včera u myslivny – jak se nám zdálo – a pak –

TORALOVÁ (*rychle*). Něco se stalo?

PROFESOR. Stalo, nestalo. (*Oblédne se po stavení, kam Ada zašla.*) Poslala vašemu Petrovi psaní.

TORALOVÁ. Dnes ráno; vím. Proto jdu k vám. Po tom psaní měl se Petr hned k odchodu.

PROFESOR. Snad si myslíte, že sem –

TORALOVÁ. Hned jsem si to nepomyslila; až pak, když jsem si zjistila, že mne přelhal.

PROFESOR. Je-li možná!

TORALOVÁ. Řekl mně, že jde na radnici a pak že se podívá do lékárny.

PROFESOR. A nebyl nikde.

TORALOVÁ. Nebyl; ale z města vyšel.

PROFESOR. Tedy myslíte –

Výstup 9.

ÁDA, PŘEDEŠLÍ.

ÁDA (*jak vstoupí, poblédne tajně na dveře sedničky*). Promiňte, slečno, ale opravdu jsem nepochodila. Smetanu jsem nenašla, to jest klíč od sklepa. A děvečky se nemohu dovolat. Snad byste, strýčku, vy našel klíč –

TORALOVÁ (*vpadne*). Nic, prosím vás, už nehledej-

te, nic neshánějte. Smím-li, paní doktorová, oč prosit, tedy o krapet vody.

ÁDA. Ah, to už ne. Však my se strýčkem něco seženeme.

PROFESOR. A slečna tu ostane sama, quasi opuštěná.

ÁDA. Račte, slečno, s námi do statku.

TORALOVÁ. Ah, tady pod tím starým stromem bude milo čekat.

ÁDA. Tedy půjdeme, strýčku.

PROFESOR. Tak vám musím pomoci? No, pojďme tedy.

(Odejdou s Adou do stavení.)

Výstup 10.

TORALOVÁ, pak Vít.

TORALOVÁ *(se obližší, v tom se otevrou dveře u sedničky a na prahu stane)*

Vít *(tlumeně)*. Teto!

TORALOVÁ. Ah přece! A tady! Jako smutný hrdina nějaké veselohry.

Vít. Nemyslete si –

TORALOVÁ. Oh, honny soit, qui mal –

Vít. Před vámi, teto, jsem ustoupil sem.

TORALOVÁ. Přede mnou! Snad pro tu lež. Tys mně zalhal a tady zase nemluvíš pravdu! Ví paní doktorová, že jsi tu?

Vít *(okamžitě váhá)*. Neví.

TORALOVÁ. Tedy jsi přece hrdina. Chceš jí šetřit,

ale nepovázils, jak bys ji zkompromitoval, neví-li o tom. A ještě na jedno zapomněls : že tohle je sednička tvého nejlepšího přítele, že tě tu hostíval –

Vít. Všecko vám vysvětlím. A považte, že jsem nemusil před vás vystoupit.

TORALOVÁ. Ano. *Tam (ukáže na sedničku)* bych tě byla jistě nehledala. Ale vystoupils, protože míniš snáze ujít, když jsem nepřijala naléhavé pozvání paní doktorové a nešla do stavení. Chceš odtud, chceš, abych tě pustila.

Vít. Ano, a –

TORALOVÁ *(kvapně vpadne)*. Jdi si.

Vít. Ale smlčíte –

TORALOVÁ. A budete lhát, dodej. Abych zapřela –

Vít *(naléhavě)*. Vysvětlím vše, povím vám.

TORALOVÁ. A mohl bys to také jejímu muži povědět?

Vít *(mlčí)*.

TORALOVÁ. Ne, nemohl bys. A já mám mlčet, tajit, já tě mám ještě podporovat a klamat poctivé lidi, starého přítele, dobrou jeho sestru. Loni uprchls od propasti. Tedy již něco bylo.

Vít. Ne, nic, v tom žádné viny, žádné.

TORALOVÁ. Ale teď, když se do té propasti ženeš sám, nebo přilákán –

Vít. Ne, to ne. Okamžik závratí –

TORALOVÁ *(popuzena)*. Ó pořád hrdina! Okamžik závratí a pak hořkosti na celý věk sobě i jiným. Tady se obětuješ, ale vykonat, co je povinností k tvé usouzené matce, k rodině –

Vít. Teto, vím, co je má povinnost a to také vykonám. (*Za toho výstupu častěji se ohlédne po stavení.*)
Ráno jsem chtěl opravdu na radnici, a půjdu tam –
TORALOVÁ. Nepřijde-li zase nějaké psaničko.

Vít. Řekl jsem, že vím, co je má povinnost. (*Zablédne, že Ada přijde, a rychle ustoupí do sedničky.*)

Výstup 11.

ÁDA, pak PROFESOR, PŘEDEŠLÍ.

ÁDA (*rychle se vrátí, tajně pozoruje dveře sedničky*).
To je pěkné, slečno, do sklepa ne a ne se dostat.

TORALOVÁ (*ostře ji pozoruje*). Děkuji, paní doktorová, neračte se už namáhat.

PROFESOR (*vyjde ze stavení*). Klíč nikde, snad si ho Baruška vzala s sebou.

Výstup 12.

VEJROVÁ, PŘEDEŠLÍ.

VEJROVÁ (*z prava, z pozadí*). A je to! Helenka! Ani jsem Honckoj věřit nechtěla, když jsem ho potkala. „Je tu slečna z města“ povídá. Hned jsem si pomyslela (*vešla brankou*). A je to! Pěkně vítám, Helenko, Bože, já Helenko –

TORALOVÁ. Jak jinak nežli jak bývalo, Baruško.

VEJROVÁ. Ale musíte odpustit (*ukazuje na sebe*). Jdu z pole, byla jsem se podívat, co včerejší déšť – Ale nic nepohromil. Alespoň jinou zástěru si vezmu.

(*K profesorovi.*) Tak, Vojtíšku, psaní žádný, hned jsem se Honcky ptala. (*K Toralové.*) Čekáme vod našeho doktora, vod Václava, psaní, aby oznámil, kdy přec už přijede. Perla milá, nemožeme se ho dočkat.

ADA. Dnes jsem mu důtklivě připomenula, aby oznámil –

VEJROVÁ. A přijel. Ale tu zástěru –

TORALOVÁ. Jen zůstaňte, Baruško, tak.

VEJROVÁ. Budu tu hned. (*Chce do stavení, pojednou se zastaví, obrátí.*) Ale já zapomenutá, dyť je tadykle v sedničce, v truhle – (*Chce tam jít.*)

ADA (*leknuvši se, rychle ku prahu sedničky*). Já vám ji přinesu, maminko. (*Vejde do sedničky.*)

TORALOVÁ (*stojíc s profesorem opodál tlumeně rychle k profesorovi*). Vidíte, nechce tam Barušku pustit. Petr, je tam.

PROFESOR (*se lekne*). Co!

VEJROVÁ (*vracejíc se od sedničky*). A vy, Helenko, jak jste se pořád měla? Trochu jste prokvetla, ale já víc. Mnoho se, pane, změnilo za ten čas.

TORALOVÁ. Ba mnoho, milá Baruško.

VEJROVÁ. Už není taková mysel jako za mlada. Ale co už s člověkem. Jen když je dětem dobře. No, chvála pámbu, našemu Václavoj štěstí svědčí, dobře mu to de a dobře se voženil, nevěsta hodná –

PROFESOR (*vzrušen, chce zamluvit, něžně k Vejrové*). Baruško, má zlatá Baruško, a – a – vidíš, na mne si nevzpomeneš, na sivého holuba, že se vám vrátii, že quasi přiletěl do starého holubníku. A tady na Helen-

ku taky zapomínáme. Chtěli jsme ji uctit, ale nemohli jsme najít klíč od sklepa.

VEJROVÁ (*vesele*). A to jste hospodáři –

ÁDA (*vystoupí ze sedničky, zůstane však na prahu*). Maminko, zástěra tam není.

VEJROVÁ. Ale musí tam být. (*Chce do sedničky.*)

ÁDA (*se nebne*). Ne, není, všechno jsem prohledala.

PROFESOR (*jenž napiatě, vzrušen ji pozoroval, temně k Toralové*). Opravdu ji nechce pustit.

VEJROVÁ. To je přec diuná věc; já se eště podívám.

ÁDA (*kvapně*). Snad visí v přístěnku v předu, tady není, ne, jistě ne.

PROFESOR (*temně*). Ne a ne pustit!

ÁDA. Pojďte se tam podívat, maminko. A chtěli jsme slečně podat –

VEJROVÁ. A Jezus, bodejt. Tak kdybyste se, Adélko, podívala do přístěnku, já zatím dojdu do sklepa (*odejde do stavení*).

ÁDA (*nejistá, pohlédne po profesorovi a Toralové i po dveřích sedničky*). Ano, už jdu. (*Odejde za Vejrovou.*)

Výstup 13.

PROFESOR, TORALOVÁ.

PROFESOR (*jenž se do té chvíle přemahal, vybuchne*). Víte to jistě? (*Ukáže na sedničku.*) Či si jen domýšlíte?

TORALOVÁ. Viděl jste její rozčilení, a Petr sám se

mně ukázal, tuhle (*ukáží na práh*). Chtěl odejít, ale abych mlčela. Tvrdil, že paní doktorová o ničem neví.

PROFESOR. Lež, jistě lež! A on – on, Petr! A, tak to je ta propast –

TORALOVÁ. Je, a tvrdí, že nebyl do ní lákán.

PROFESOR. A vy myslíte, že byl, že Áda –

TORALOVÁ. Jistě. Ale to neuvádím na Petrovu ulehčenou. Je vinen, a já jsem to nestajila. Vykonal jsem svou povinnost. Teď jednejte vy.

PROFESOR. On! On! A s ženou nejlepšího svého přítele. To je ničemnė. Já ho – (*jde prudce k sedničce, náhle se však zarazí*). Ale Baruška, sestra – Ubohá! Zví-li, že její Václav je tak ohavně klamán –

TORALOVÁ (*má se k odchodu*). Je to hroznė.

PROFESOR. Vy chcete odejít?!

TORALOVÁ. Víc na mnė nemůžete žádat. Je to mé ubohé sestry syn, nešťastný syn. Není bez viny, ať pyká; ale hledět na to – Ale to je, myslím, pravda a to uvažte, že k té propasti, od které jednou uprchl sám, byl přilákán.

PROFESOR. Ale Baruška, Baruška! Už pouhé dům-nění, holá kleveta o tom výletu ji pobouřily, že nemohla spát. Ve Václavovi její život, její štěstí, a jí mám říci, že to jeho štěstí je lež, nic než lež? Já ubohé, dobré sestře mám zasadit tu ránu? Já? (*Zlostně.*) A ten tu! (*Chce otevřít dveře.*)

TORALOVÁ (*zatím došla k brance; náhle ukáží na levo*). Někdo jde! (*Vrací se.*)

PROFESOR (*pustí ruku s kliky*).

DOKTOR VEJR, PŘEDEŠLÍ.

DOKTOR (*vystoupí zleva z pozadí, o holi, brašnu přes rameno*).

PROFESOR. Ježíši! Václav!

DOKTOR. Strejčku! Strejčku!

PROFESOR (*rychle mu vstříc*). Hochu, hochu, ty tady! Zes nepsal!

DOKTOR (*objímá jej*). Nepsal, ne, chtěl jsem Ádu překvapit a maminku a všechny, milý strýčku. To mám radost, že se mně to povedlo. Kde jsou, Áda –

PROFESOR. V předu, ve stavení. Ale –

TORALOVÁ. Pane doktore, vítám vás.

PROFESOR. Slečna Toralová, víš –

DOKTOR. A bože, Petrova tetička. Odpusťte, slečno (*podává jí ruku*). A co Petr – Z Prahy nám upláchl, zbrklý muzikant. Tady na samotě prý se ani neukázal, jak Áda psala. (*Vesele.*) No, já ho vytáhnu z doupěte, musí zase k nám. Ale kde jsou naši – To se mně to povedlo, strýčku. Chtěl jsem psát, ale napadlo mně: Nepiš a jeď, a přijedeš snad na žně, půjdeš okolo pole, svážeš nějaký snop nebo dovezeš fúru domů, zapráskáš na dvoře bičem, maminka vyjde na zásep –

PROFESOR (*v nesnadzích*). Ale tentokrát ostaneš dýl –

DOKTOR. Celý týden. Oh, těším se, a celou cestu jsem se těšil jako student, jako když jsem jezdil na vagace.

ÁDA (*ze statku*). Maminko! Já už jdu.

DOKTOR (*radostně*). Áda! Áda!

VEJROVÁ (*ze statku*). Hned, hned, Adélko. Počkejte.

DOKTOR. Jdou! Jdou! To bude – (*najednou*). A počkejme! (*Postaví se k brusce.*) Abych je nechal přijít a na chvílku se schoval. Nic neříkejte, prosím vás. Ale tady by mne hned shlidly (*oblíží se*). Ah, do sedničky, tam se schovám. Odtud z nenadání vyjdu jakoby nic.

PROFESOR (*lekne se*). Co tě to napadá!

TORALOVÁ (*chce odejít*). Promiňte, musím –

PROFESOR (*úzkostně*). Helenko!

DOKTOR. Ale slečno, snad byste –

TORALOVÁ. V takovou chvíli, pane doktore.

DOKTOR. Aspoň na to překvapení počkejte.

PROFESOR. Leknou se, Václave.

DOKTOR. Oh, takové leknutí neublíží.

PROFESOR (*v úzkosti postavil se ke dveřím sedničky*). Myslíš, ano – ale snad abys šel za nimi, raději za nimi, vidíte, Helenko –

DOKTOR. A, tady to bude lepší, strejčku. Brašnu a hůl tu nesmím nechat. (*Jde k lavičce pod brusku.*)

PROFESOR. Helenko, není možná, pro Boha, on nesmí – a Baruška – Baruška –

TORALOVÁ. Řeknu mu, když vy –

PROFESOR. Vy byste mohla!

TORALOVÁ. Má sám se tam s ním srazit –

PROFESOR. Ne, ne, zadržte – (*ndble prudce*). Už jdou. Václave, je pozdě.

DOKTOR. A není, skočím ještě (*chvátá k sedničce*). Počkejte, strýčku –

PROFESOR. Ne, je pozdě – (*vzkřikne*). Baruško, Václav je tu, Václav!

DOKTOR. Ale strýčku, to jste mně to vyved'!

PROFESOR. Odpusť – ale – já – já – v té radosti – Nemohu se dočkat –

(*Stojí pořád na prahu sedničky.*)

Výstup 15.

ÁDA, PŘEDEŠLÍ.

ÁDA (*přijde chvatně*). Co jste to strýčku – (*zablédne Václava, zřikne a podívá se k sedničce*).

DOKTOR. Ádo! Má Ádo! (*Letí jí naproti, prudce ji obejmě a líbá.*)

TORALOVÁ (*k profesorovi*). Lež vítězí a vy jste jí pomohl.

PROFESOR. Byla by to vražda. Mohl-li jsem –

DOKTOR (*pustiv Ádu*). Kde je maminka, zlatá maminka?

ÁDA. Už jde. Ale pojd' jí naproti.

DOKTOR. Pojd', pojd'! (*Odejde do stavení*).

ÁDA (*jdouc s ním oblédne se nejistě se strachem*). Strýčku!

Výstup 16.

PROFESOR, TORALOVÁ.

PROFESOR (*jenž se odvrátil na Ádino oslovení, pak k Toralové*). A taďy – (*ukáže na sedničku*).

TORALOVÁ. Už jste rozhodl.

Výstup 17.

VÍT, PŘEDEŠLÍ.

VÍT (*rychle vystoupí*). Neutíkám, neprchnu.

PROFESOR (*hněvivě vzrušen*). Když vás pouštíme.

VÍT. Vyznám se Václavovi.

TORALOVÁ. A budeš na sebe lhát.

PROFESOR. A teď, v tuhle chvíli! Víte, co jen zbývá.

VÍT (*k Toralové*). Zítra odjedu, na ten čas jen, a pak jak jsem vám řekl. (*Odejde na levo.*)

Výstup 18.

TORALOVÁ, PROFESOR, pak ÁDA.

TORALOVÁ (*přísně hledí za Vítem*). Na ten čas, co tu budou; pak zůstane, přijme místo. A pak jej snad i ožení, a (*s odporem*) – lež – lež – (*k profesorovi*). Jsme nešťastní. Nad námi oběma zvítězila.

PROFESOR (*sklesnuv na lavičku*). Ne, milosrdenství.

ÁDA (*přijde ze statku*). Slečno, strýčku, odpusťte, zapomněli jsme na vás (*shlédnouc otevřené dveře sedničky lekne se*).

TORALOVÁ. Nebudu vyrušovat. A ty dveře, paní doktorová, můžete zase klidně otevírat a zavírat, můžete tam i matku svého muže pustit –

PROFESOR (*v hněvu a lítosti*). A svého muže tam uvést. A tak, a tak! Za tu jeho lásku a za sestřinu, za tu jejich lásku –

ÁDA. Až vám vysvětlím –

PROFESOR. Nic, nic. Je jasno a jak! (*Odvrátí se.*)

ÁDA (*pokrčívíši rameny, odejde.*)

Výstup 19.

TORALOVÁ, PROFESOR.

PROFESOR. Dál nepůjdete?

TORALOVÁ. Teď bych snad už nepřekážela. Ale to „štěstí“ tam překáží mně. To štěstí – Viděl jste tu milující ženu, jak jej objala –

PROFESOR. Komédie s tragikou – oh – (*otřese se.*)
A musit mlčet, mlčet –

DOKTOR (*za scénou radostně volá*): Strejčku! Strejčku!

VEJROVÁ (*rovněž radostně volá*): Helenko! Vojtěše!

TORALOVÁ (*kvapně*). Jdou sem. S bohem, přáteli,
omluvte mne. (*Rychle odchází.*)

PROFESOR (*sklíčen odchází do stavení*).

Konec.

Ve druhém jednání této hry užil jsem několika vět z feuilletonu „Nová generace“ od J. S. Machara, jenž s přátelskou ochotou k tomu svolil.

A. J.